

Hodnocení dopadů regulace (RIA)
ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. Základní identifikační údaje	
Návrh zákona o správě voleb	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: Ministerstvo vnitra odbor voleb	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozveďte 1. července 2020
Implementace práva EU: Ano	
2. Cíl návrhu zákona	
<p>Cílem navrhovaného zákona je především změnit základní koncepci soustavy volebních zákonů a pokud možno sjednotit úpravu. To znamená oddělit od úpravy volebních systémů úpravu správy voleb a správy voleb věnovat jeden obecný předpis společný pro všechny druhy voleb.</p> <p>Zákon o správě voleb upraví obecná pravidla státní správy voleb do Parlamentu České republiky, volby prezidenta republiky, voleb do zastupitelstev krajů, voleb do zastupitelstev obcí a voleb do Evropského parlamentu.</p> <p>Zvláštní pravidla výkonu státní správy těchto voleb, zvláštní podmínky výkonu volebního práva a zvláštní pravidla zjišťování výsledků voleb budou nadále stanovovat zákony upravující jednotlivé druhy voleb. Zákon o správě voleb na tyto zákony bude odkazovat jako na „zákony o volbách“. Zákony o volbách budou novelizovány doprovodným zákonem k vydání zákona o správě voleb. Novela z nich vyjme dosavadní ustanovení v rozsahu materie nově svěřované zákonu o správě voleb.</p> <p>Zákon o správě voleb upraví např. tuto materii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Územní vymezení voleb, den voleb a doba hlasování (úprava jednodenních voleb a možnosti hlasovat v zahraničí). - Volební okrsky (základ pro postupné snižování počtu volebních okrsků). - Soustava volebních orgánů. - Informační systém správy voleb (seznam voličů, registr kandidátních listin, registr okrskových volebních komisí, nástroj pro sestavování elektronických petic). - Pravidla registračního řízení (obecné náležitosti kandidátní listiny, pravidla podávání kandidátních listin s využitím informačního systému správy voleb). - Příprava hlasovacích lístků (pro účely informování voličů ve volbách, kde nebudou hlasovací lístky doručovány voličům domů, se zavedou přehledy volebních stran). - Distribuce hlasovacích lístků (s výjimkou komunálních voleb nebudou hlasovací lístky doručovány voličům domů). - Ustavování a činnost okrskových volebních komisí. 	

- Nároky členů okrskových volebních komisí (odměny).
- Organizace hlasování (vybavení volební místnosti, zásady hlasování, obecný postup ve volební místnosti společný všem volbám).
- Podmínky hlasování v jiném okrsku (voličské průkazy a změna volebního okrsku ad hoc).
- Podmínky korespondenčního hlasování (zavádí se pro volby, kde lze hlasovat v zahraničí – Poslanecká sněmovna, Evropský parlament, prezident; platí pro voliče vedené zastupitelským úřadem jako voliče hlasující ve zvláštním volebním okrsku).
- Hlasování v předstihu (použije se v tuzemsku, s výjimkou komunálních voleb, hlasování bude prezenční u obecních úřadů).

3. Agregované dopady návrhu zákona

3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: Ano

Návrh obsahuje významné změny při správě a organizaci voleb. Zásadní nákladovou položku představuje vznik a údržba informačního systému správy voleb v rozsahu cca jednorázově do 200 milionu korun na vznik a cca 20 milionů korun na roční náklady údržby. Návrh však předpokládá i úspory např. na straně omezené distribuce hlasovacích lístků.

3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: Ne

3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: Ne

3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): Ano

Orgány obcí a krajů hrají významnou roli při organizaci voleb. Nová pravidla správy voleb tak logicky budou mít vliv na podobu výkonu dané agendy.

3.5 Sociální dopady: Ne

3.6 Dopady na spotřebitele: Ne

3.7 Dopady na životní prostředí: Ne

3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: Ano

Rozšiřuje se možnost hlasovat ze zahraničí i na volby do Evropského parlamentu a umožňuje se hlasovat v zahraničí korespondenčně. Odstraňuje se tím nedůvodné rozdílné zacházení s voliči podle místa pobytu.

Voličům, kteří mají zapsán v seznamu voličů údaj o hlasování ve zvláštním volebním okrsku, již nebude zákon znemožňovat hlasovat v tuzemsku ve volbách, v nichž v zahraničí hlasovat nelze. Odpadne tak nedůvodná administrativní překážka výkonu volebního práva.

Návrh zákona je neutrální, pokud jde o rovnost mužů a žen. Neobsahuje ustanovení, která by zakládala, byť jen nepřímo, rozdíly v právním postavení žen a mužů nebo v podmínkách vymáhání práv a plnění povinností.

3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: Ne

3.10 Korupční rizika: Ne

Zákon o správě voleb dále redukuje korupční rizika posílením transparentnosti registračního řízení. Informační systém správy voleb totiž výrazně usnadní přístup veřejnosti k informacím o registračním řízení. Významným snížením korupčních rizik by bylo též ztížení možnosti kupčení s hlasy tím, že nebudou voličům doručovány hlasovací lístky do domácností. Nejsnazší způsob, jak verbovat voliče, aby hlasovali dle pokynů úplatkáře, je opatřit si z domovních schránek hlasovací lístky, upravit je odpovídajícím způsobem a nabízet je voličům, aby s takto předupravenými lístky hlasovali. Omezením přístupu k hlasovacím lístkům by se ztížila možnost kupčení s hlasy.

3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: Ano

Návrh zákona o správě voleb se dotýká bezpečnosti České republiky v oblasti ochrany před kybernetickými hrozbami narušujícími důvěryhodnost a integritu voleb.

Nezbytná bezpečnostní opatření budou přijata ve vztahu k informačnímu systému správy voleb, který musí být klasifikován jako součást kritické infrastruktury ve smyslu § 2 písm. g) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, a nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury.

Obsah:

I. Popis a hodnocení variant

A. Informační systém správy voleb a přidružené změny

1. Přehled variant
2. Posouzení nákladů a přínosů vybrané varianty

B. Jednodenní hlasování

1. Přehled variant
2. Posouzení nákladů a přínosů vybrané varianty

C. Hlasování v předstihu

1. Přehled variant
2. Posouzení nákladů a přínosů vybrané varianty

D. Korespondenční hlasování

1. Přehled variant
2. Posouzení nákladů a přínosů vybrané varianty

E. Zdroje dat a konzultace

1. Zdroje dat
2. Konzultace

F. Přezkum účinnosti

G Zhodnocení souladu se Zásadami digitálně přívětivé legislativy

II. Věcný popis informačního systému správy voleb (varianta 2 v části I.A hodnocení dopadů regulace RIA)

1. Úvod
2. Základní východiska, společná rozhraní a nástroje ISSV
3. Neopominutelné nároky na výkon volebních agend
4. Seznam voličů
5. Registr kandidátních listin
6. Registr okrskových volebních komisí
7. Nástroj ePetice
8. Změny související nebo navrhované současně se zaváděním ISSV

I. Popis a hodnocení variant

I.A Informační systém správy voleb a přidružené změny

1. Přehled variant

Rozsah a povaha řešení popisovaného ve věcném zadání neumožňuje formulovat varianty formou popisu variantního řešení informačního systému správy voleb jako celku. Místo toho jsou ve variantách dále promítnuty dílčí prvky řešení.

V hodnocení dopadů regulace tedy budíž:

- variantou 1 nulová varianta,
- variantou 2 řešení popisované v kapitolách 1 až 8 (totiž preferované řešení),
- variantami 3 a dalšími odlišná řešení vztahující se vždy k příslušnému prvku informačního systému, podmínkám jeho fungování, pravidlu registračního procesu apod. V některých případech bude zmíněna varianta 1 (nulová) též pro některá dílčí řešení.

VARIANTA 1 (NULOVÁ)

1. V komplexním pojetí jde v nulové variantě o celkové zachování dosavadního stavu, tedy nezavádění informačního systému.

Nedostatky tohoto přístupu jsou totožné s problémy, které má navrhovaná úprava informačního systému řešit. Přirozeně jde o nadále již nepřijatelné zaostávání volebních agend za rozvojem moderní veřejné správy. Nelze si již dovolit opomíjet možnosti vzdáleného přístupu občanů k veřejné správě, ani výhody jednotného vedení elektronických databází nebo efektivitu pramenící z využívání elektronických formulářů.

Na dosavadní úpravu správy voleb jsou zbytečně plýtvány finanční i personální kapacity volebních orgánů. Není důvod, aby každá obec zajišťovala sestavení vlastního seznamu voličů, nemá smysl, aby úředníci registračních úřadů (pověřené obecní úřady, kraje, Ministerstvo vnitra) luštili ručně psané kandidátní listiny a za opakovaných osobních návštěv volebních stran odstraňovaly formální nedostatky. Volební strany také nemusejí nutně obesílat stovky obecních úřadů s delegačními dopisy do okrskových volebních komisí. Ani pozvánky členům okrskových volebních komisí nemusejí být zasílány poštou.

2. Informační systém je v zásadě pojatý modulárně. Lze tedy posuzovat nulovou variantu i vůči jeho jednotlivým součástem.

Jádrem systému je jednotný seznam voličů. Představa, že by chyběl pouze ten, je nepřijatelná. Neexistence jednotného seznamu je také základním problémem, na který zavedení systému reaguje, a zřejmě nejpalčivějším deficitem správy voleb v oblasti eGovernmentu.

Registr kandidátní listin přirozeně navazuje na zavedení jednotného seznamu voličů, neboť může využívat téže specifické agendové identifikace fyzických osob pomocí AIFO. Zatímco seznam voličů přináší informatizaci do správy postupů umožňujících realizaci aktivního volebního práva, registr kandidátů činí totéž v agendách souvisejících s naplňováním pasivního

volebního práva. V tomto směru jde o druhou neodmyslitelnou komponentu digitalizace správy voleb.

Naproti tomu registr okrskových volebních komisí má spíše podpůrnou povahu. Zde byla zvažována možnost nezavádět registr okrskových volebních komisí, pokud by měl mít pouze evidenční povahu. Tato úvaha však byla překonána návrhem funkcí, které z registru okrskových volebních komisí dělá nástroj pro elektronické delegování členů a pro další elektronickou komunikace obce s členy komisí. Přesná evidence členů komisí je též důležitá v souvislosti s financováním volebních nákladů. Umožní totiž přesnější kontrolu čerpání (a zprostředkovaně i budoucího rozpočtování) prostředků ze státního rozpočtu obcím na odměny členů okrskových volebních komisí. Absence těchto výhod je dostatečným argumentem proti nulové variantě.

Nástroj ePetice je v informačním systému doplňkem, který reaguje na stále rozšířenější praxi sbírání „podpisů“ pod elektronické petice, která probíhá pomocí soukromoprávních nástrojů, jež jsou následně pro přísně regulované registrační řízení nepoužitelné. Registrační řízení by se bez elektronických petic sice obešlo, relativní jednoduchost zavedení tohoto nástroje je však důvodem k tomu, aby ani v této oblasti správa voleb nepokulhávala za digitalizací veřejné správy. Nezavedením nástroje ePetice by byla promarněna příležitost získat prostředek opatřování „podpisů“ pod petice na podporu nezávislých kandidátů se stoprocentní věrohodností údajů o petentovi a vysokou úrovní ochrany osobních údajů petentů. Postupné rozšiřování využití této možnosti na úkor dosavadních listinných petic se jeví jako žádoucí. Nulová varianta tudíž ani v tomto případě není opodstatněná.

3. Některá dílčí řešení spojená se zaváděním informačního systému, popřípadě změny, které se hodí provést současně, aniž by byly nosným prvkem systému (srov. část 8 věcného zadání), byla také samostatně konfrontována s nulovou variantou.

Jedná se o tyto změny

3.1 „Zvyšuje se obvyklý (normovaný) počet voličů na jeden volební okrsek z 1000 na 2500 voličů. V obcích, kde je více okrsků bude možné počet okrsků snížit. Správa voleb se zefektivní, klesnou náklady na vybavení volebních místností a na odměny členů okrskových volebních komisí.“

NULOVÁ VARIANTA – nepřijetí opatření, které umožní snížit počet volebních okrsků, je výrazně na úkor efektivity správy voleb.

Aktuální počet volebních okrsků je 14 765 v celkem 6 368 obcích. Při počtu 8 666 902 voličů (data k 1. květnu 2019) připadá na jednu volební komisi v průměru 587 voličů. Změnit vymezení volebních okrsků je navíc kvůli zákonným mantinelům pro takový postup poměrně obtížné.

V obcích, kde je pouze jeden volební okrsek, samozřejmě musí být tento stav zachován. V řadě obcí, kde je okrsků více, je však na místě jejich redukce. To vyžaduje především stanovení nových pravidel pro vymezení volebních okrsků.

Dopady nulové varianty, kdy by k redukci počtu volebních okrsků nedošlo, nejlépe ilustruje příklad úspor při snížení počtu okrsků o 1000.

Z hlediska finančního se na samotných odměnách členů okrskových volebních komisí při snížení počtu okrsků např. o 1000 uspoří pro jednokolové volby bez souběhu při průměrném počtu 8 členů na volební komisi cca 15,4 mil. Kč.

V celkovém rozpočtu na jednokolové volby bez souběhu je na výdaje obcí (včetně odměn i režijních nákladů) pravidelně rozpočtováno v průměru 30 tis. Kč na jeden okrsek. Úsporu dosahující dalších 10 až 15 mil. Kč tedy lze očekávat i na nákladech na pronájem volebních místností, jejich vybavení a na režijních nákladech.

3.2 *„Stanovují se přesná pravidla tvorby názvů volební strany.“*

NULOVÁ VARIANTA – nezavedení úpravy tvorby názvů volebních stran znamená zbytečně ponechat kandidující subjekty v nejistotě ohledně toho, pod jakým názvem mohou kandidovat.

Navíc by se bez přiměřené regulace zbytečně komplikovalo nastavení informačního systému, který v online formuláři počítá s přednastavenými volbami pro názvy některých druhů volebních stran.

3.3 *„Jednotně se stanovuje obsah pojmu „koalice“ ve smyslu volebního společenství několika politických stran a hnutí. Pro komunální volby to bude znamenat, že již nebude možné formovat koalice politických stran a nezávislých kandidátů (jde o zbytečný druh uskupení, neboť kandidát – nestraník může být na kandidátní listinu navržen některou z koaličních politických stran nebo hnutí).“*

NULOVÁ VARIANTA umožňující ve volbách do zastupitelstev obcí nadále koalice politických stran a nezávislých kandidátů deformuje politickou soutěž, umožňuje totiž nerovné podmínky kandidatury. Pro účely realizace pasivního volebního práva navíc není nezbytná, a působila by tedy jako neúměrná zátěž informačního systému (registru kandidátních listin), zejména pokud jde o pravidla potvrzování kandidátních listin.

V současnosti mohou ve volbách do zastupitelstev obcí kandidovat jednak volební strany typu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, kteří musí spolu s kandidátní listinou předložit i petici s požadovaným počtem podpisů na podporu své kandidatury, a jednak volební strany typu politická strana, politické hnutí nebo jejich koalice, u nichž se petice nepožaduje z toho důvodu, že politická strana a politické hnutí musí petici alespoň jednoho tisíce občanů požadujících, aby strana a hnutí vznikly, předložit již při svém vzniku.

Vedle toho volební zákon umožňuje kandidovat též sdružením politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, které vzhledem k zastoupení některé registrované politické strany nebo politického hnutí nemusí ke kandidátní listině připojit petici podepsanou voliči podporujícími jejich kandidaturu.

Možnost kandidovat jako sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů čím dál častěji vede k případům, kdy tento typ volební strany je zneužíván uskupeními, která jsou svým charakterem sdružením nezávislých kandidátů, avšak chtějí se

vyhnout nutnosti sběru podpisů na petici tím, že se zaštití některou politickou stranou nebo politickým hnutím, které jim pro tyto účely své „služby“ nabídnou, a to i bez toho, aby se politické zaměření nezávislých kandidátů jakkoli překrývalo s programovými cíli politické strany nebo hnutí.

Tento typ volební strany nemusí podle právní úpravy ve volebním zákoně mít na kandidátní listině žádného člena navrženého dotčenou politickou stranou nebo hnutím a název politické strany či hnutí se ani nemusí promítat v názvu volební strany. Vzhledem k tomu, že typ volební strany se na hlasovacím lístku neuvádí, může takové uskupení u voličů vzbuzovat dojem, že jde o sdružení nezávislých kandidátů, aniž by však muselo podporu své kandidatury dokládat sběrem potřebného počtu podpisů na petici.

Shora popsaný stav se jeví jako nežádoucí a lze předpokládat, že zneužívání tohoto typu volební strany k praktikám obcházejícím jinak požadavek na předložení petice by se nadále šířilo. Zcela zabránit tomu nelze jinak, než zrušením typu volební strany „sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů“.

Zavedení požadavku, aby politická strana či hnutí musely na kandidátní listinu navrhnout alespoň jednoho kandidáta, nebo aby jejich název musel být součástí názvu volební strany, není dostatečnou zárukou, že by tento typ volební strany nebyl nadále v komunálních volbách zneužíván k obcházení požadavku na předložení petice

Pro volby do zastupitelstev obcí se proto namísto nulové varianty preferuje zrušení možnosti kandidatury volební strany typu sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. (Možnost kandidatury kandidátů – nestraníků na samotné kandidátní listině politické strany nebo hnutí však zůstává zachována. Stejně tak není vyloučeno ani to, aby na kandidátní listině sdružení nezávislých kandidátů figuroval kandidát, který je členem některé politické strany, nebo politického hnutí.)

3.4 *„Stanovují se pravidla pro uvádění údaje o povolání na kandidátní listině.“*

NULOVÁ VARIANTA – chybějící regulace v tomto směru má za následek rozšiřující se praxi zneužívání údaje o povolání k volební agitaci.

Příliš dlouhé texty v položce „povolání kandidáta“ také komplikují přípravu hlasovacích lístků. Vzhledem k požadavku zákona na tisk všech lístků stejnou velikostí písma pak také volební strana s nejobsáhlejšími údaji předurčuje relativně malé písmo na hlasovacích lístcích, což je na úkor ostatních volebních stran.

3.5 *„Nově bude muset být tzv. „prohlášení kandidáta“ stvrzeno kandidátovým úředně ověřeným podpisem.“*

NULOVÁ VARIANTA – zachování nulové verifikace autenticity podpisu na písemném souhlasu kandidáta s kandidaturou podněcuje k předkládání podvržených prohlášení.

Je tudíž žádoucí zavést vyšší standard tohoto projevu vůle kandidáta, který stojí v samotném základu realizace pasivního volebního práva.

3.6 „Nově se zavádí pravidlo, že do podané kandidátní listiny již nelze doplňovat další kandidáty ani vzájemně měnit jejich pořadí.“

NULOVÁ VARIANTA - stávající úprava neúčelně komplikuje a prodlužuje registrační řízení.

Volební strany mají dostatek času od vyhlášení voleb (většinou navíc předvídatelného) do lhůty pro podání kandidátní listiny, aby mohly dospět k definitivnímu seznamu kandidátů. Uspořený čas lze využít jako rezervu při zavádění nových opatření ve volbách, např. korespondenčního hlasování. Doplňování kandidátů a změny pořadí by navíc komplikovaly technické řešení informačního systému, neboť nelze úplně zajistit jejich elektronickou proveditelnost.

Možnost odvolávat kandidáty a možnost vzdání se kandidatury nebudou dotčeny.

3.7 „Zrušuje se doručování hlasovacích lístků voličům do domácností. Doručovat se bude pouze přehled volebních stran s informacemi o způsobu hlasování.“

NULOVÁ VARIANTA – zachovat doručování hlasovacích lístků voličům do poštovních schránek je velmi neefektivní.

Prispívá k tomu několik skutečností:

- volební účast,
- faktický pobyt řady voličů mimo adresu trvalého pobytu, kam jsou jim lístky doručovány,
- řada voličů spoléhá na to, že si lístky opatří až ve volební místnosti (místně se stává, že volební komisi z tohoto důvodu i dojdou hlasovací lístky, zatímco v řadě domácností zůstanou ležet ladem.

Stávající situace je možná pro některé voliče komfortní, ale za cenu nepřiměřených nákladů. Výroba a distribuce hlasovacích lístků v současnosti přijde státní rozpočet na cca 60 mil. Kč na jedny volby (jako příklad slouží volby do Evropského parlamentu v roce 2019). Z toho 7 mil. Kč připadá na doručovací (modré) obálky. Další 7 mil. Kč připadá na tisk cca 2,5 milionu sad hlasovacích lístků, které se doručují do volebních místností (zatímco 8,5 milionu sad se vyrábí pro distribuci voličům). Nedoručovat hlasovací lístky všem voličům a doručovat pouze přehled volebních stran do domácností znamená ušetřit prostředky na doručovací obálky. Prostředky na výrobu 2,5 mil sad hlasovacích lístků (rezerva pro volební místnosti, do nichž by se nově doručovalo 8,5 milionů sad původně distribuovaných přímo voličům) by byly z větší části využity na výrobu přehledů volebních stran pro domácnosti (úspora by pak činila cca 2 mil. Kč). Úspora prostředků ze státního rozpočtu by tudíž činila zhruba 9 mil. Kč na jedny volby. V rozpočtech obcí by se ušetřilo cca 8 mil. Kč připadajících v současnosti na obálování sad hlasovacích lístků (je nezbytné jen pro účely doručování do domácností, nevyužije se při doručování přehledu volebních stran).

3.8 „Většina pravomocí starosty (s výjimkou pravomocí personální povahy, např. jmenování členů okrskových volebních komisí) se přenáší na obecní úřad.“

NULOVÁ VARIANTA znamená ponechat na bedrech starostů obcí, jakožto volebních orgánů, řadu kompetencí, které není účelné, aby vykonával právě starosta.

S výjimkou kompetencí jmenovat členy okrskových volebních komisí je zbytečné zatěžovat výkonem pravomocí ve volebních agendách jednotlivce, když úkoly může plnit obecní úřad. Jedná se například o zajištění informování voličů nebo o stanovení volebních okrsků. Popřípadě jsou upraveny kompetence, které budou se zavedením informačního systému zbytné jako takové (zajistit doručování hlasovacích lístků voličům nebo informovat volební strany o počtech a sídlech volebních okrsků v obci).

3.09 „V návaznosti na návrh změnového zákona k zákonu o právu na digitální služby se zrušují ustanovení o využívání údajů ze základních registrů volebními orgány a Úřadem pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.“

NULOVÁ VARIANTA – zachování výčtových ustanovení o využívání údajů ze základních registrů by bylo kontraproduktivní.

Nová koncepce eGovernmentu pro tuto oblast počítá s tím, že zákony nebudou obsahovat taxativní výčty druhů využívaných údajů, ale umožní orgánům veřejné moci využívat právě ty údaje, které potřebují pro výkon své působnosti. Jde tedy o úpravu flexibilnější a racionálnější. Pro volební zákony ji však nebylo možné provést v jednom změnovém zákoně zasahujícím desítky odvětvových předpisů, poněvadž by se tím celý změnový zákon dostal do režimu projednávání volebního zákona.

3.10 „Redukuje se soustava registračních úřadů pro volby do zastupitelstev obcí. Nadále půjde pouze o pověřené obecní úřady. Registračními úřady již nebudou obecní úřady s alespoň dvěma odbory, neboť jde o těžko uchopitelnou kategorii (záleží na vlastní úvaze obce, jak si uspořádá obecní úřad).“

NULOVÁ VARIANTA, která by v komunálních volbách nadále počítala s „plovoucí vrstvou“ registračních úřadů aktivovaných podle aktuálního vnitřního uspořádání úřadu je pro fungování jednotného informačního systému (ale i z hlediska obecné právní jistoty) velmi nepraktická.

V komunálních volbách na podzim 2018 bylo evidováno 623 registračních úřadů. Z toho 381 úřadů je pověřenými obecními úřady. Nulová varianta znamená zachovat stávající počet registračních úřadů. Preferovaná varianta 2 naopak snižuje počet registračních úřadů pro volby do zastupitelstev obcí na 381. Zvýšení administrativní zátěže pro pověřené obecní úřady však ve variantě 2 nebude dramatické, protože již dnes na ně dopadá většina registračních řízení (např. u pověřeného obecního úřadu Mladá Boleslav by počet obcí, pro které by sloužil jako registrační úřad, vzrostl z 83 na 85).

VARIANTA 2 INFORMAČNÍ SYSTÉM SPRÁVY VOLEB

Variantou 2 je věcné řešení popsané v kapitolách II.1 až II.8.

Jedná se o variantu, kterou předkladatel zvolil jako nejvhodnější po posouzení nulové varianty a níže uváděných alternativ. Vzhledem k rozsahu je popis varianty vyčleněn do samostatné kapitoly II.

VARIANTY 3 A DALŠÍ

Přehled:

I. K seznamu voličů

Varianta 3 – Seznam voličů jako doplňková funkce jiných informačních systémů veřejné správy

Varianta 4 – Ponechat zastupitelským úřadům agendu dopisování voličů, kteří nejsou v centrálním seznamu zatím vedeni a prokážou české občanství

Varianta 5 – Přístup okrskových volebních komisí online k seznamu voličů

Varianta 6 – Oprávnění obce vyškrtávat voliče ze seznamu/Alternativní řešení podmínek aktivního volebního práva

II. K registru kandidátních listin

Varianta 7 – Bezvýjimečná elektronizace podání

Varianta 8 - Automatické výzvy k odstranění nedostatků a opravování nedostatků online

III. K registru okrskových volebních komisí

Varianta 9 – Úprava registru okrskových volebních komisí jako prosté evidence vedené obecními úřady

Varianta 10 – identifikace delegovaných členů OVK zmocnění pomocí občanského průkazu

I. K seznamu voličů

Varianta 3 – Seznam voličů jako doplňková funkce jiných informačních systémů veřejné správy

Předmětem posouzení byla možnost nezavádět samostatný seznam voličů, ale zabudovat sadu „volebních příznaků“ do již existujícího informačního systému veřejné správy.

V úvahu přicházel informační systém evidence obyvatel, který však neobsahuje data o cizincích (mají volební právo ve volbách do zastupitelstev obcí a do Evropského parlamentu). Současně by se tedy musely vést volební údaje i v informačním systému cizinců. Výpis ze seznamů voličů pro okrskové volební komise by v takovém případě musel čerpat jako dne ze dvou zdrojů. Zároveň by se musela řešit otázka pohybu mezi seznamy, pokud cizinec nabude české státní občanství.

Alternativou by bylo zavádět „volební údaje“ do registru obyvatel, kde jsou evidováni jak čeští občané, tak cizinci. To ovšem odporuje koncepci tohoto základního registru (je nežádoucí zanášet do něj odvětvové údaje) a obnáší další obtíže související například i s tím, že seznam voličů by měl být pravidelně před volbami „uzavírán“ a blokován proti změnám.

Seznam voličů má být navíc výchozí databází pro celý informační systém sjednocený v tomto směru i používáním jednoho agendového identifikátoru fyzické osoby (AIFO). Proto se varianta 3 ukázala jako nevhodná.

Varianta 4 – Ponechat zastupitelským úřadům agendu dopisování voličů, kteří nejsou v centrálním seznamu zatím vedeni a prokáží české občanství

Stávající právní úprava počítá s tím, že se voliči v zahraničí zapisují do zvláštního seznamu voličů na základě své žádosti po prokázání pobytu v příslušném zvláštním volebním okrsku a po prokázání totožnosti a státního občanství.

Nově bude zastupitelský úřad zapisovat do (jednotného) seznamu voličů příznak hlasování ve zvláštním volebním okrsku pro voliče, kterého si na základě voličovy žádosti v seznamu vyhledá.

Byla zvažována též možnost doplnění voliče do seznamu přímo zastupitelským úřadem v případě, že zastupitelský úřad voliče v seznamu nenajde. Může se tak stát například u prvovoliče, který se narodil v cizině českému občanovi, ale jeho rodiče jej nenechali zapsat v tuzemsku ve zvláštní matrice. Takový volič by však musel nejdříve prokázat zastupitelskému úřadu české občanství. K tomu by si musel opatřit alespoň osvědčení o státním občanství, což je proces, s nímž zde souvisí i zápis do zvláštní matriky (v praxi se obě žádosti podávají a vyřizují souběžně). Zápis do zvláštní matriky znamená též přenesení údajů do informačního systému evidence obyvatel a do registru obyvatel. Odtud by se již údaje o občanovi dostávaly do seznamu voličů. Proto není potřeba umožňovat zastupitelským úřadům přímé zakládání zápisů o voliči v centrálním seznamu. Postačuje, pokud zastupitelské úřady povedou voliče v takovém případě k tomu, aby si zajistil zápis ve zvláštní matrice.

Varianta 4 byla vyhodnocena jako nadbytečná.

Varianta 5 – Přístup okrskových volebních komisí online k seznamu voličů

Zvažovat on-line přístup všech OVK k seznamu voličů přímo ve volebních místnostech má smysl pouze za předpokladu, že by byl seznam voličů aktualizován průběžně, tj. v každém okamžiku by obsahoval aktuální údaje.

Pokud by k aktualizaci docházelo jen v dávkách, např. s odstupem několika dnů, nedávalo by zavedení on-line přístupu smysl, protože údaje o voličích v seznamu by byly mezi jednotlivými dávkami zakonzervovány a šlo by pouze o elektronickou obdobu nyní papírových výpisů, které před zahájením voleb poskytuje OVK obecní úřad.

Budeme-li uvažovat o online průběžné aktualizaci, pak přístup OVK k seznamu voličů přímo ve volební místnosti v době hlasování by měl tato pozitiva:

- U voliče, který byl těsně před zahájením hlasování nebo v jeho průběhu propuštěn z nemocnice nebo obdobného zařízení a přichází hlasovat do volebního okrsku dle svého trvalého pobytu, by mohla OVK online ověřit, zda tento volič již neodhlasoval v místě zdravotnického zařízení, kde původně projevil vůli z důvodu hospitalizace hlasovat. Následně by mu mohla umožnit hlasování a informace o tom, že hlasoval, by byla dostupná i OVK v místě zdravotnického zařízení. Ta by již takovému voliči hlasování neumožnila a ani by ho nezahrnula do celkového počtu voličů ve svém volebním okrsku.
- Voliči, kteří se přestěhují těsně před volbami nebo dokonce až v den voleb, mohou hlasovat ve volebním okrsku v místě nového trvalého pobytu, kde se prokáží občanským průkazem

s ustříženým rohem a potvrzením o změně trvalého pobytu. V současné době může dojít k tomu, že tento volič odhlasuje i v místě předchozího trvalého pobytu, kde se prokáže cestovním pasem, neboť tamní OVK byl předán výpis, v němž se aktualizace z důvodu přestěhování ještě nepromítla. Zavedením on-line přístupu OVK k seznamu voličů by se v těchto případech zamezilo možnosti dvojího hlasování, která jinak může být jen těžko odhalena.

- Stejně tak vyškrtnutí voliče zastupitelským úřadem ze svého okrsku by umožnilo voliči odvolit v okrsku v místě trvalého pobytu na území České republiky i bez předložení potvrzení o vyškrtnutí, neboť OVK by si mohla tuto skutečnost přímo ověřit, a to včetně toho, zda k vyškrtnutí nedošlo až s účinností pro další volby a zda dotčený volič v těchto volbách na zastupitelském úřadu již nehlasoval.

Přínos on-line přístupu všech OVK k seznamu voličů přímo ve volebních místnostech lze shrnout tak, že by ve shora uvedených případech, které v praxi nastávají, umožnil OVK rychlé a operativní ověření, zda volič má právo v jejím volebním okrsku hlasovat, aniž by bylo třeba stav ověřovat např. telefonicky u jiné OVK. Současně by došlo k minimalizaci možností dvojího hlasování nebo naopak odepření výkonu volebního práva v situaci, kdy není možné stav v jiném volebním okrsku ověřit.

Čerpání shora popsanych výhod by však vyžadovalo, aby do seznamu voličů byla online zaznamenána účast voliče ve volbách a aby OVK měla možnost nejen nahlížení do seznamu voličů, ale také editace dat u voličů, a to nejen těch, kteří dle trvalého pobytu náleží do jejího volebního okrsku, ale i těch kteří před zahájením hlasování náleželi do jiného okrsku (okrsek v místě zdravotnického zařízení, okrsek v místě předchozího trvalého pobytu, okrsek spadající pod příslušný zastupitelský úřad).

Tento fakt je třeba vnímat jako nezanedbatelné riziko v průběhu hlasování, neboť by tím byl vytvořen prostor k úmyslnému či neúmyslnému manipulování s údajem o účasti ve volbách u jednotlivých voličů. To by jednak mohlo zkreslovat ukazatele o volební účasti, ale zejména by mohlo vést k tomu, že voličům by na základě nesprávného záznamu o účasti ve volbách nebylo umožněno hlasování, ačkoli dosud nehlasovali.

Současně je třeba vzít v potaz, že elektronické záznamy OVK v seznamu voličů by nahrazovaly stávající záznamy v papírovém výpisu ze seznamu voličů, který však může být důležitým důkazem v případném soudním řízení po volbách. Bylo by proto nezbytné odpovídající část seznamu voličů vztahující se k danému volebnímu okrsku, včetně záznamů učiněných OVK v průběhu hlasování vytisknout a uložit mezi volební dokumentaci, která se pečeti pro případný soudní přezkum.

Z hlediska technického by uvedené řešení vyžadovalo odpovídající IT vybavení, internetové pokrytí a připojení ve všech volebních místnostech s tomu odpovídajícími finančními dopady (nyní se ustavuje 14 765 OVK).

Tento požadavek by nepochybně zásadně komplikoval výběr a umístění volebních místností a řešit by bylo třeba i výskyt (byť zřejmě ojedinělý) volebních místností bez internetového pokrytí. Otázky stran finančního vypořádání by přinášely i případy, kdy volební místnost je umístěna např. ve školském zařízení s internetovým připojením, které však platí škola.

Za nezanedbatelné riziko tohoto řešení je třeba považovat i to, že nikdo nemůže garantovat, že nedojde k výpadku elektrického připojení (vybavení všech volebních místností záložním zdrojem energie je iluzorní), nebo internetového připojení, které by bez pořizování duplicitních papírových záznamů mohlo mít fatální důsledky pro průběh hlasování v daném okrsku.

Po zhodnocení všech shora popsaných přínosů a nedostatků je zřejmý závěr, že převažují negativa nastíněného řešení nad výhodami. Za hlavní nevýhody je třeba považovat technickou a s tím spojenou finanční náročnost, podstatné omezení možností pro umístění volebních místností, rizika vyplývající z technického selhání a ze selhání lidského faktoru při on-line zaznamenání účasti voličů ve volbách. S tím souvisí i otázka, nakolik je vhodné, aby záznamy o volební účasti byly, byť třeba jen dočasně, součástí údajů o voličích v informačním systému seznamu voličů. Účelem seznamu je umožnit administraci výkonu volebního práva voliče, nikoli sledovat, zda volič chodí k volbám.

Po zhodnocení dopadů se varianta 5 nejeví jako vhodná.

Varianta 6 – Oprávnění obce vyškrtávat voliče ze seznamu/Alternativní řešení podmínek aktivního volebního práva

Současná decentralizace stálých seznamů voličů – povinnost vést je mají obce – umožňuje obcím při aktualizaci stálého seznamu voličů, jehož základem je dávka údajů převzatá od Správy základních registrů, využít judikaturu a ze seznamu vyškrtnout voliče, u nichž došlo k podezřelému přihlášení k trvalému pobytu krátce před volbami. Jde o situace, kdy se na jednu adresu přihlásí třeba 15 voličů téměř současně několik dnů před volbami a je patrné, že motivem je ovlivnit výsledek voleb do zastupitelstva obcí. Nová úprava seznamu podle preferované varianty 2 spočívá na větší pasivitě obcí a nemá implikovanou fázi, v níž by obce mohly obsah seznamů ex offio revidovat.

Lze si představit, že i do budoucna připustí judikatura dílčí editaci výpisů ze seznamu voličů určených pro okrskové volební komise nad rámec dispozic zákona. Tuto situaci preferovaná varianta 2 nevylučuje, ale ani s ní výslovně nepracuje – nejde o její stavební prvek.

Jako o variantním řešení lze uvažovat o dvojitým přístupem.

- Výslovně umožnit zákonem, aby obce před komunálními volbami proškrtávaly seznamy voličů. Ze systémového hlediska jde o příkrý protiklad k principům jednotného seznamu voličů. Základním principem je totiž sjednocení seznamu, včetně kritérií, podle nichž jsou údaje o voličích zapisovány. Jde mimo jiné o to sejmout s obcí břemeno vedení seznamu. S tím souvisí benefit, který obcím seznam poskytne – možnost spolehnout se na to, že volič je v seznamu uveden podle objektivních, státem garantovaných kritérií, v zásadě automaticky. Jediné dodatečné změny může obec provést na základě vůle voliče, který například chce hlasovat ze zdravotnického zařízení v obci (tedy jde o doplnění, nikoli vyškrtnutí voliče). Obec by neměla být systémově vtažena do pozice arbitra volebního práva voliče.
- Alternativou bylo zavést pro volby do zastupitelstev obcí podmínku trvalého pobytu v obci alespoň (například) půl roku před volbami. U voliče, který podmínku naplňuje, bude zároveň z délky tohoto období, jež nesmí být zanedbatelná, odvoditelná fikce

vztahu k dané obci. Nevýhodou je ztížení výkonu volebního práva desetitisícům voličů, kteří se přestěhovali z legitimních důvodů, ale museli by volit v jiné obci (tedy v obci, ke které již nemají někdejší vztah). Tato nevýhoda je natolik citelná, že ve výsledku vyloučila i právě nastíněné alternativní řešení.

Varianta 6 proto nebude realizována. Zůstane na soudním přezkumu průběhu a výsledků voleb, jak bude posouzen vliv případných účelových změn trvalého pobytu voličů na volební výsledek.

II. K registru kandidátních listin

Varianta 7 – Bezvýjimečná elektronizace podání

Registr kandidátních listin počítá s možností úplného elektronického podání kandidátní listiny. Zvažována byla však také možnost, zda úplné elektronické podání zavést jako jedinou přípustnou formu podání.

To by znamenalo vyloučit možnost podání listinného výstupu z elektronického formuláře podepsaného ručně. Zároveň by mohly být zúženy kanály pro podání tak, aby se podávalo například jen s prokázáním elektronické identity nebo jen s elektronickými podpisy.

Výhodou by byla nižší administrativní zátěž na straně registračních úřadů.

Citelnou nevýhodu by naopak představovalo ztížení uplatnitelnosti pasivního volebního práva. To platí zvláště ve volbách do zastupitelstev obcí, kde bylo na podzim 2018 podáno u 623 registračních úřadů celkem 25 328 kandidátních listin. Kandidátní listiny jsou v těchto volbách podávány ve všech obcích, včetně malých obcí, kde se o věci místní samosprávy nezřídka starají lidé s velkým nasazením, ale nulovou politickou zkušeností a nízkou úrovní ovládnutí komunikačních technologií, natožpak prostředků elektronické identity.

Je tudíž nežádoucí lpět na čistě elektronickém podání. Naopak je vhodné umožnit alternativní – analogový způsob potvrzení kandidátní listiny (s tím že samozřejmě vždy bude muset být prvním krokem vyplnění a odeslání elektronického formuláře; odklon k listinné formě se týká pouze kroku potvrzení podání zmocněncem a zástupcem volební strany).

Zároveň není důvod vytvářet rozdíly v pravidlech podávání kandidátních listin mezi druhy voleb. Budou-li v nejméně frekventovaných volbách (z pohledu registrací) otevřeny relativně široké možnosti potvrzení kandidátní listiny, není důvod bránit tomuž ve volbách, kde je počet kandidátních listin o řád nižší (srov. také tabulku v kapitole 10, rubrice „Dotčené subjekty“).

Podpurným argumentem pro zachování možnosti listinného potvrzení kandidátní listiny je to, že některé součásti podání se tak jako tak neobejdou bez papírové verze (například petice na podporu nezávislého kandidáta nebo samotné prohlášení kandidáta, kde bude listinná podoba spíše pravidlem než výjimkou).

Varianta 8 - Automatické výzvy k odstranění nedostatků a opravování nedostatků online

Nasazení elektronického systému podávání kandidátních listin a registračního řízení láká k tomu, aby byla plně elektronizována i fáze odstraňování nedostatků. Volební strana by byla

elektronicky systémem (nebo registračním úřadem prostřednictvím systému) vyzvána k odstranění nedostatků podání a nedostatky by odstranila pomocí elektronického formuláře.

Podobně by bylo možné uvažovat o provádění přípustných změn v kandidátní listině (opravování údajů) z vlastní iniciativy volební strany online.

Takové řešení by však vyžadovalo dedikovaný formulář pro provádění změn. Nelze totiž spolu s provedením změny zpřístupnit volební straně celý formulář již podané listiny, aby následně mohla provést další nevyžádané změny. Na provedení změn by musela navazovat též elektronická verifikace podobná jako u samotného prvopodání kandidátní listiny.

Zároveň je potřeba vzít v úvahu, že samotný vstupní formulář podání kandidátní listiny již bude automaticky hlídat úplnost podání, zčásti i správnost (například rozbalovacími nabídkami), a tedy v praxi budou opravy nedostatků podání v drtivé většině navazovat na neúspěšnou identifikaci kandidáta vůči registru obyvatel (resp. seznamu voličů).

Zde leží zásadní riziko elektronického odstraňování nedostatků kandidátní listiny. Je jím nejistota volební strany ohledně správné podoby identifikačních údajů kandidáta. Jestliže strana napoprvé uvedla údaje, které nevedly k identifikaci, jak si poradí s druhým pokusem? Systém nelze nastavit tak, že volební strana uvede nové údaje a bude s napětím čekat, zda to tentokrát vyjde. Nelze ani nabídnout volebním stranám řešení, v němž by systém online vyhodnocoval zadané pokusy a propustil teprve ten správný. Takovýto přístup subjektu stojícího mimo sféru vykonavatelů veřejné správy by mohl být zneužíván k „testování“ osobních údajů fyzických osob.

Odstraňování nedostatků kandidátních listin tudíž v situaci, kdy na samotném vstupu již bude formulář z velké části hlídat úplnost podání, by tudíž mělo zůstat na ad hoc komunikaci registračního úřadu s volební stranou (případně i na osobní nebo prezenční konzultaci). Půjde totiž o případy, které z povahy věci budou již složitější. Nepodaří-li se registračnímu úřadu opravit nedostatky vlastním zásahem (například opravou zjevného překlepu nebo použitím údajů z prohlášení kandidáta), vyzve úřad volební stranu k odstranění nedostatků a případně poskytne nezbytnou součinnost.

Plně elektronizované opravování nedostatků kandidátních listin se tudíž nejeví jako žádoucí varianta. Její jednostranný přínos v podobě snížení administrativní zátěže je pouze relativní. Převládá nad ním riziko právní nejistoty, která by ústila do většího počtu formálně odmítnutých podání a většímu nápadu soudních řízení.

III. K registru okrskových volebních komisí

Varianta 9 – Úprava registru okrskových volebních komisí jako prosté evidence vedené obecními úřady

Zvažována byla také odlehčená verze registru okrskových volebních komisí, která by fungovala na čistě evidenčním principu. Jejím účelem by bylo poskytnout státu přehled o obsazování a fungování komisí. Nenabízela by však nástroje online delegování členů volebními stranami, ani automatizovaného obesílání členů okrskových volebních komisí obecními úřady.

Data by do systému vkládaly obecní úřady, což by zbytečně zvyšovalo jejich administrativní zátěž a systém v této podobě by představoval toliko další vrstvu výkaznictví.

Proto dostala přednost technicky náročnější, ale uživatelsky přínosnější verze registru okrskových volebních komisí.

Varianta 10 – identifikace delegovaných členů OVK zmocněnci pomocí občanského průkazu

Variantou je zadávání čísla občanského průkazu nominující volební stranou, které umožní ověřit totožnost vůči základním registrům a ISEO a takto získané údaje jednak propsat přímo do tabulky pro nominaci a jednak porovnat s registrem kandidátních listin (s identifikačními údaji o kandidátech, nikoli přímo s číslem občanského průkazu, neboť to registr kandidátních listin vést nebude a navíc se může mezi registracemi a nominacemi změnit). V případě shody s kandidátem nebo zmocněncem dané volební strany by systém nominaci dotčeného člena neumožnil. Toto řešení je méně šetrné k osobním údajům – vyžaduje zpracování čísla občanského průkazu, a to již volební stranou, zato však citelně snižuje administrativní zátěž obcí. Nevýhodou této varianty je také to, že není univerzální – nelze ji použít u cizinců. Ti mohou být členy OVK v případě voleb do Evropského parlamentu a do zastupitelstev obcí.

Působilo by očistně – vymýtila by se praxe automatického zapisování členů z předešlých voleb zmocněncem. Tato praxe vede k tomu, že často zmocněnec nominuje osobu bez jejího vědomí a ta se dozvídá teprve z pozvánky starosty, že je členem OVK.

Rozhodující je ale skutečnost, že již v současnosti je v některých místech vážný nezájem o členství v komisích. Například Praha 6 doplňuje až 80 % členů komisí. Jakékoli ztížení nominací, třeba právě požadavkem na zadání čísla občanského průkazu by obsazování komisí ještě více komplikovalo.

2. Posouzení nákladů a přínosů vybrané varianty

K legislativnímu řešení byla vybrána varianta 2 – vytvoření informačního systému správy voleb dle parametrů uvedených ve věcném zadání (kapitola I).

Dotčené subjekty

Informační systém správy voleb se bude dotýkat následujících kategorií subjektů:

A. Orgány státní správy

Dotčeny budou všechny volební orgány – Státní volební komise, Ministerstvo vnitra, Český statistický úřad, Ministerstvo zahraničních věcí, krajské úřady, a dále Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.

B. Územní samosprávné celky

C. Správní soudy, Ústavní soud

D. Voliči

D. Kandidující subjekty – politické strany a politická hnutí, nezávislí kandidáti.

E. Veřejnost.

Pro ilustraci se uvádí kvantitativní přehled registračních úřadů, kandidátních listin (volebních stran a kandidátů v jednotlivých druzích voleb):

	Prezident republiky	Poslanecká sněmovna	Jedna třetina senátorů	Zastupitelstva krajů	Zastupitelstva obcí	Evropský parlament
Volební rok	2018	2017	2018	2016	2018	2019
Registračních úřady	1	14	27	13	623	1
Zaregistrované kandidátní listiny (počet rozhodnutí o registraci)*	9	361	237	269	25 328	39
Kandidáti*	9	7540	237	11 889	216 505	844
Obsazované mandáty	1	200	27	675*	61 892*	21

* Zdroj dat: www.volby.cz

Náklady varianty 2

V současnosti se připravuje globální architektura ISSV. Od tohoto řešení se bude odvíjet také kalkulace nákladů. Předběžný odhad čítá přibližně 100 až 200 mil. Kč na vytvoření celého ISSV, včetně nezbytných úprav systému CzechPOINT, které jsou odhadovány na cca 2 mil. Kč, a dále zhruba 20 mil. Kč ročně na jeho provoz a udržování. Vzhledem k tomu, že ISSV bude systémem kritické infrastruktury, je možné, že se do ceny promítnou ještě další nároky na kybernetickou bezpečnost. Ministerstvo vnitra proto již do roku 2021 v rámci strategie Digitální Česko požaduje do svého rozpočtu částku 100 mil. Kč. Míra jejího čerpání v roce 2021, případný převod do dalších let a navýšení rozpočtu se budou vyvíjet v závislosti na precizaci technického řešení naplňujícího věcné zadání podle předkládaného návrhu zákona.

Přínosy varianty 2

Informační systém správy voleb usnadní voličům některé úkony

- snazší bude podání žádosti o voličský průkaz, bude o něj možné požádat i na internetu a zruší se dosavadní místní příslušnost,
- informační systém též nabídne voličům další možnost realizaci volebního práva mimo svůj domovský okrsek. Volič si bude moci v rámci svého volebního obvodu změnit pro jednotlivé volby ad hoc příslušnost k volebnímu okrsku. Vyplatí se to těm, kdo vědí s jistotou, že budou v den voleb v jednom konkrétním okrsku, tedy nepotřebují dodatečně vybírat okrsek, a zároveň si nechťejí dělat starost s vyzvedáváním a použitím papírového voličského průkazu.

Volebním stranám informační systém pomůže v registračním řízení:

- povinné využití elektronického formuláře znamená zároveň dostupnost státem garantovaného formuláře, jehož využití bude také napomáhat volebním stranám

v řádném vyplnění kandidátní listiny (elektronický formulář bude doplněn kontrolními vazbami úplnosti a rozbalovacími nabídkami pro některé položky),

- v informačním systému budou mít volební strany (prostřednictvím zmocněnců) online přístup k informacím o průběhu řízení,
- volební strana si bude moci zobrazit náhled hlasovacího lístku ještě před jeho výrobou a zkontrolovat jeho obsah (platí však, že v této fázi již nelze měnit výstupy registračního řízení, půjde tedy o kontrolu případných chyb v psaní a počtech).

Zavedení informačního systému správy voleb výrazně zkvalitní výkon správních agend ve volbách. Informační systém totiž:

- zavede dosud neexistující standard jednotnosti seznamu voličů. Seznam bude garantovaný státem, věrohodný, průběžně aktualizovaný a přístupný všem volebním orgánům v rozsahu jejich agend;
- poskytne registračním úřadům jednotnou platformu pro registrační řízení, která bude zároveň prostředím pro správu databáze kandidátů (včetně přesahu do databázi ČSÚ, který odtud bude čerpat data), prezentačním prostředím dokumentů registračního řízení a také prostředím pro přípravu hlasovacích lístků.

Informační systém správy voleb také usnadní práci správním úřadům:

- v registračním řízení budou registrační úřady pracovat s čitelnými a koherentnějšími daty z kandidátních listin,
- zjednoduší se proces přípravy hlasovacích lístků,
- zjednoduší se obesílání delegátů v okrskových volebních komisích obcemi.

Uvedené změny by byly bez informačního systému nemyslitelné, popřípadě by jejich realizace byla možná pouze v omezeném rozsahu nebo při nižší efektivitě.

Dále lze v souvislosti se změnami přidruženými k zavádění informačního systému správy voleb docílit určitých úspor. Jedná se zejména o podporu snižování počtu volebních okrsků a zrušení distribuce hlasovacích lístků voličům:

Snížení počtu volebních okrsků

Zákon o správě voleb uvolňuje pravidla pro změny volebních okrsků tak, aby obce mohly okrsky změnit. Ke změnám budou obce vedeny možností úspor (např. za pronájmy volebních místností, k nimž budou motivovány paušalizovanou úhradou volebních nákladů) i zmírněním dopadů obtížného shánění členů okrskových volebních komisí.

Pokud by se podařilo snížit počet volebních okrsků například o 1000, představovalo by to také pro státní rozpočet úsporu, a to zhruba 11,8 mil. Kč pro jedny jednokolové volby bez souběhu.

Zrušení distribuce hlasovacích lístků voličům

Stávající situace je možná pro některé voliče komfortní, ale za cenu nepřiměřených nákladů. Výroba a distribuce hlasovacích lístků v současnosti přijde státní rozpočet na cca 60 mil. Kč na jedny volby (jako příklad slouží volby do Evropského parlamentu v roce 2019). Z toho 7 mil. Kč připadá na doručovací (modré) obálky. Další 8 mil. Kč připadá na tisk cca 2,5 milionu sad hlasovacích lístků, které se doručují do volebních místností (zatímco 8,5 milionu sad se vyrábí pro distribuci voličům). Nedoručovat hlasovací lístky všem voličům a doručovat pouze

přehled volebních stran do domácností znamená ušetřit prostředky na doručovací obálky. Prostředky na výrobu 2,5 mil sad hlasovacích lístků (rezerva pro volební místnosti, do nichž by se nově doručovalo 8,5 milionů sad původně distribuovaných přímo voličům) by byly z větší části využity na výrobu přehledů volebních stran pro domácnosti (úspora by pak činila cca 3 mil. Kč). Úspora prostředků ze státního rozpočtu by tudíž činila zhruba 10 mil. Kč na jedny volby. V rozpočtech obcí by se ušetřilo cca 8 mil. Kč připadajících v současnosti na obálkování sad hlasovacích lístků (je nezbytné jen pro účely doručování do domácností, nevyužije se při doručování přehledu volebních stran).

SUMÁŘ údajů pro výrobu a distribuci hlasovacích lístků pro volby do Evropského parlamentu konané 24. a 25. května 2019 (data o počtech voličů a okrsků k 1. květnu 2019)						
Distribuční místo	Počet voličů	Počet okrsků	Počet obcí	Počty sad hlasovacích lístků	Obálky úřední A4 - šedé	Obálky doručovací A4 - modré
Hlavní město Praha	974129	1116	57	1193820	1052900	1039400
Středočeský kraj	1080825	2063	1144	1368420	1244500	1193900
Jihočeský kraj	524042	1260	623	702720	663500	612400
Plzeňský kraj	469020	1087	510	598500	556300	537000
Karlovarský kraj	243710	344	133	286710	261300	266000
Ústecký kraj	681534	1045	354	828030	761300	748100
Liberecký kraj	356889	582	215	447990	378500	383100
Královéhradecký kraj	454354	927	448	575370	538200	525900
Pardubický kraj	434050	876	451	545070	505400	491700
Kraj Vysočina	417788	1137	703	567990	526000	493600
Jihomoravský kraj	976074	1404	700	1166400	1112200	1072300
Olomoucký kraj	531036	932	401	647130	609100	597200
Moravskoslezský kraj	1023459	1307	322	1267020	1160700	1134200
Zlínský kraj	499992	685	307	623910	567800	551900
	8666902	14765	6368	10819080	9937700	9646700

Zrušení distribuce hlasovacích lístků voličům do domácností by však mohlo mít negativní dopady na voliče, které z důvodu svého znevýhodnění (např. zrakové postižení) potřebují určitý čas na přípravu a zpravidla pracují s hlasovacím lístkem již doma. Pro tyto případy bude zavedena možnost opatřit si hlasovací lístek u obecního úřadu v době, kdy úřad umožňuje tzv. hlasování v předstihu.

I.B Jednodenní hlasování

1. Přehled variant

Posuzovány byly možnosti ponechat hlasování ve dvou dnech, zavést jednodenní hlasování (v sobotu, neděli, pátek nebo jiný všední den).

VARIANTA 1 (NULOVÁ)

Podle platné právní úpravy jsou volebními dny pátek a sobota. V pátek lze hlasovat od 14 do 22 hodin a v sobotu od 8 do 14 hodin, tedy celkem 14 hodin. V sobotu po 14. hodině začínají okrskové volební komise sčítat hlasy.

VARIANTA 2 – ZAVEDENÍ JEDNODENNÍHO HLASOVÁNÍ V PÁTEK

Namísto dvou volebních dnů by se hlasovalo pouze v jednom dni. Časový rozsah hlasování by byl v porovnání se součtem dob hlasování podle současné právní úpravy stejný, tedy volební místnosti by byly otevřeny celkem 14 hodin. Začátek hlasování by připadnul na 7 hodin a konec na 21 hodin. Po 21. hodině by okrskové volební komise bezprostředně zahájily sčítání hlasů.

Pokud jde o výběr dne v týdnu, který by se stal volebním dnem, připadají teoreticky v úvahu všechny dny v týdnu, ovšem s různými dopady na volební účast a na kvalitu práce okrskových volebních komisí.

Návrh pracuje s pátečním hlasováním. Vzhledem k chalupářské tradici českého obyvatelstva a pohybům na začátku víkendu se jeví pro volební účast příznivější umožnit hlasování již v pátek ráno (lze využít třeba cesty do práce). Proto se také i přes určitou obtížnost pro okrskové volební komise (hlavně zapisovatele) lpí na začátku hlasování v 7 hodin. Nevýhodou je, že hlasování ve volebních místnostech umístěných ve školách musí být spojeno s ředitelským volnem pro žáky, aby se volební a vzdělávací proces navzájem nerušily a také aby nedocházelo k ohrožení bezpečnosti žáků ve školách. To zatíží rodiny s dětmi. Doprovodná novela školského zákona však poskytne ředitelům škol možnost vyhlásit ředitelské volno „v nezbytném rozsahu“, a tedy nebude potřeba zavírat celou školu.

Zvážena byla také subvarianta jednodenního hlasování v pátek, který by byl ale z titulu konání voleb uzákoněn jako den pracovního klidu. Výhodou by byly (podobně jako u hlasování o víkendu) nižší náklady na náhrady platů členů okrskových volebních komisí (méně by se jich uvolňovalo ze zaměstnání). Nevýhoda spočívající v nižší volební účasti voličů – chatařů a chalupářů je zde však stejná jako u hlasování v sobotu nebo možná ještě výraznější. Nepromarnit prodloužený víkend znamená vyrazit z domova již ve čtvrtek odpoledne.

Při posuzování dopadů regulace byl vytvořen i rámcový přehled činností obecního úřadu a okrskové volební komise. Záměrně byl zvolen příklad Městské části Praha 6, která je v současnosti rozdělena na 104 stálých volebních okrsků. Představuje tedy modelový příklad zřejmě nejvyšší možné kumulace činností (na území městské části jsou též velké nemocnice a komise musejí zabezpečit výpravy s přenosnou volební schránkou). Na zajištění voleb se zde podílí kolem 1200 lidí, z toho 650 členů okrskových volebních komisí (za zmínku stojí, že asi jen čtvrtina členů je delegována volebními stranami; zbytek je úřad městské části zvyklý shánět si vlastními silami).

- Příprava volebních místností začíná již deset dnů před volbami. Do škol (zpravidla) je zavezeno „volební náradí“ (zástěny, schránky, pytle na papír atd.).
- Ve čtvrtek ráno se budou tisknout výpisy ze seznamů voličů. Dále probíhá příprava materiálů pro zapisovatele (výpisy ze seznamů, zákony, pokyny, výtisky k vyvěšení na nástěnkách).
- Ve čtvrtek odpoledne se zavezenou první várky hlasovacích lístků do volebních místností (pracuje se s modelem jednodenního hlasování v kombinaci s nedoručováním hlasovacích lístků voličům).
- Čtvrtek večer - zapisovatelé si nařizují budík na 4 ráno.
- Pátek 5 hodin ráno – sraz zapisovatelů na dvoraně úřadu městské části. Probíhá rozdávání materiálů, klíčů, instrukce, vysílání zapisovatelů do volebních místností. První odcházejí zapisovatelé do nejvzdálenějších volebních místností.
- Zhruba kolem 6. hodiny jsou všichni zapisovatelé ve volebních místnostech. Před 7. hodinou přispějí i ostatní členové.
- V pátek v 7 hodin se zahajuje hlasování.
- V průběhu dne přijíždí technik nainstalovat výpočetní zařízení – technika bude potřeba až navečer při sčítání.
- Během dne se zaváží do volebních místností další várky hlasovacích lístků a obálek.
- Během odpoledne rozveze úřad městské části do volebních místností schránky s hlasy odevzdanými v předstihu.
- Během hlasování vysílají komise dvoučlenné výsadky s přenosnými volebními schránkami.
- V 9 hodin se uzavírá volební místnost a začne sčítání hlasů. Nově se začíná zpracování doručovacích obálek odevzdaných v předstihu. Dále se pokračuje běžným postupem sčítání. To může trvat podle druhu voleb do půlnoci (volba prezidenta republiky) nebo do sobotního rána.

Pro úřad městské části i pro členy okrskových volebních komisí představuje jednodenní hlasování velkou zátěží. Z konzultací s městským úřadem však vzešlo podstatné zjištění, a sice že zkušený a odborně zdatný „volební gestor“ na úřadě dokáže zorganizovat tým zapisovatelů tak, aby hlasování proběhlo řádně. Průběh sčítání bude záležet více na kvalitách zapisovatele a předsedy komise než dosud.

V rámci volebního dne je pak potřeba zvlášť dbát na podmínky pro činnost předsedy a zapisovatele okrskové volební komise. V roce 2018 již došlo k rozvrstvení odměn pro řadové členy komisí a předsedy, místopředsedy a zapisovatele. Tento prvek je nutné udržet.

Předseda okrskové volební komise, kromě toho, že se musí během hlasování i sčítání zhostit úkolů, které náležejí i ostatním členům komise (záznamy do výpisu ze seznamu voličů, otevírání obálek, práce se záznamovými archy), zodpovídá za pořádek ve volební místnosti. Řeší tedy i případné mimořádné události (výpadek proudu, obstrukce neřádného voliče), komunikuje s Policií ČR, dává pokyny k zajištění pořádku. Dále řeší dotazy voličů a organizuje činnost komise. Řídí usnášení komise, eviduje přítomnost členů komise a určuje rozmezí přestávek (nově bude možné využít dvou hodin nepřítomnosti, aniž by se členové komise krátila

odměna), podepisuje dokumenty komise, přijímá rezignace členů komise a hlásí je obecnímu úřadu, komunikuje s obecním úřadem i v dalších věcech.

Místopředseda komise se ujímá právě uvedených úkolů v zastoupení předsedy, pokud je ten nepřítomen.

Zapisovatel komise musí být odbornou oporou komise. Zatímco funkce předsedy je obsazována losováním, zapisovatele jmenuje starosta obce, který zodpovídá za výběr odborně zdatné osoby. Zapisovatel je od roku 2018 funkce s hlasovacím právem. Tedy je to plnoprávný člen komise. Jeho hlas již není jen poradní a váha jeho členství odpovídá tomu, že právě zapisovatel je nejlépe seznámen s volebními pravidly. Spravuje dokumentaci komise, zapisuje údaje ze sčítacích archů do programu dodaného ČSÚ, dohlíží na řádný průběh sčítání hlasů.

Jak předseda a místopředseda, tak zapisovatel se budou povinně účastnit školení členů okrskové volební komise (týkající se zásad hlasování i postupu sčítání hlasů).

Pokud jde o sčítání hlasů v podmínkách jednodenního hlasování, bývá nejčastěji zmiňována jako limitující činitel únava členů komise. Únava po celodenní přítomnosti u hlasování může mít určitý vliv na průběh sčítání, dle názoru předkladatele však nikoli fatální. Je potřeba zdůraznit, že slovenská zkušenost nezaznamenala vážné negativní dopady těchto faktorů například na chybovost sčítání. Jednodenní hlasování na Slovensku přitom probíhá rovněž od 7 hodin, avšak až do 22 hodin, tedy ještě o hodinu déle než podle navrhovaného zákona o správě voleb. Sčítání po jednodenním hlasování bylo také v reprezentativní podobě otestováno v nedávné době při opakovaných volbách do zastupitelstva města Strakonice. Opakované volby se již podle stávající právní úpravy konají v jednom volebním dni, totiž v sobotu, a to od 7 do 22 hodin. Průběh hlasování je tudíž ještě o hodinu delší, než se stanovuje v předkládaném návrhu zákona. Po desáté hodině večerní začíná sčítání hlasů.

Ministerstvo vnitra vyslalo dne 14. prosince 2019 kontrolní skupiny do dvou volebních místností ve Strakonících. Záměrně byly vybrány větší volební okrsky o zhruba 1000 voličů v každém okrsku. Volební účast byla zhruba 550 voličů v každém okrsku. Sčítání hlasů v 1 okrsku trvalo do 1 hodiny 30 minut (tedy celkem 3 a půl hodiny), ve druhém okrsku do 3 hodin 10 minut (tedy málo přes pět hodin). Důležité je, že rozdíl mezi dobou sčítání v jednotlivých komisích nebyl dán rozdílem v objemu práce, ale způsobem organizace práce. Komise, která sečetla výsledky voleb dřív, toho docílila efektivním pracovním postupem, aniž by porušila právní předpisy nebo ohrozila kvalitu sčítání. Tento poznatek také povede Ministerstvo vnitra k tomu, aby ve spolupráci s Českým statistickým úřadem vyhodnotilo aktuální nastavení metodických materiálů ke sčítání.

Krajský úřad Jihočeského kraje provedl kontrolu ve zbývajících volebních místnostech ve Strakonících a tam, kde setrval i na sčítání, rovněž nezaznamenal žádné potíže nebo nedostatky. Obecně tedy noční sčítání hlasů po celodenním hlasování proběhlo bez komplikací. Z rozhovorů s členy komisí vyplývalo, že subjektivní pocit únavy (útlum) si prožili v podvečerních hodinách, zatímco v době sčítání (i dle pozorování jejich práce kontrolními skupinami) žádnou podstatnou únavou netrpěli.

2. Posouzení nákladů a přínosů vybrané varianty

Dotčené subjekty

A. Voliči

B. Obecní úřady, zastupitelské úřady, krajské úřady, Český statistický úřad, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí.

C. Okrskové volební komise

D. Vlastníci prostor využívaných pro volební místnosti

Náklady a přínosy varianty 2

Česká republika je v Evropské unii posledním státem se dvěma volebními dny, pátkem a sobotou. Jde o systém neefektivní a zpochybňovaný často i z pohledu bezpečnosti (zabezpečení volební místnosti a volební schránky přes noc).

Zavedením jednoho volebního dne se zjednoduší administrace voleb a zrychlí se jejich průběh. Odpadnou také některá bezpečnostní rizika (uchovávání volební schránky přes noc) a je možné dosáhnout dílčích úspor za pronájmy volebních místností. Jako nejvhodnější byla vyhodnocena subvarianta „Pátek“. Jde o den, kdy ještě voliči pobývají ve svém bydlišti (před odjezdem na víkend) a zároveň po tomto dni následuje volný den, což činí přijatelnějším noční sčítání hlasů okrskovou volební komisí.

Riziko spočívající v nižší volební účasti lze zmírnit zavedením možnosti hlasovat v předstihu.

Skutečné dopady na volební účast lze však odhadnout velmi obtížně, poněvadž volební účast je vždy určována kombinací faktorů. Lze očekávat, že změna volebního harmonogramu, která bude některé voliče nutit ke změně volebních návyků, však bude činitelem s výrazně menší vahou, než mají obvyklé skutečnosti formující volební účast.

Zajímavá je zkušenost Slovenské republiky, kde bylo jednodenní hlasování zaváděno na počátku tisíciletí.

Dle starších volebních zákonů se volby konaly v týž den na celém území Slovenské republiky. Předsednictví Slovenské národní rady (později předseda Národní rady) ovšem mohlo určit, že se volby konají ve dvou dnech. Dvoudenní volby tak byly pravidlem ve volbách do Slovenské národní rady a ve volbách do orgánů samosprávy obcí, a to do roku 2006.

První jednodenní volby se ovšem konaly v prvních přímých volbách prezidenta již v roce 1999. Následně pak v prvních volbách do orgánů samosprávných krajů v roce 2001, poté v prvních volbách do Evropského parlamentu v roce 2004. Jednodenní volby se nakonec na základě změny volebních předpisů konaly v roce 2006 i ve volbách do Národní rady SR (17. 6. 2006) a ve volbách do orgánů samosprávy obcí (2. 12. 2006).

Důvodem pro jednodenní hlasování bylo odstranění povinnosti zajistit volební místnosti z pátku na sobotu, odstranění povinnosti pečetění a odpečetění volební schránky a materiálů, a snaha o zvýšení důvěry ve výsledky voleb a eliminaci podezření z manipulace s hlasovacími lístky v průběhu noci.

Rozdíly ve volební účasti lze vyhodnocovat pouze ve volbách do Národní Rady SR a volbách do orgánů samosprávy obcí, neboť ostatní druhy voleb se konaly od počátku jednodenně.

I když volební účast byla ve volbách do Národní Rady v roce 2006 nižší, jak to znázorňuje níže uvedená tabulka, snížení zájmu voličů o volby vyplývá ze všeobecného trendu a nepřipisuje se rozhodnutí o průběhu voleb v jednom dni.

rok voleb	8. – 9. 6. 1990	5. – 6. 6. 1992	31. 9. – 1. 10. 1994	25. – 26. 9. 1998	20. – 21. 9. 2002	17. 6. 2006	12. 6. 2010	10. 3. 2012	5. 3. 2016
volební účast v %	95,39	84,20	75,65	84,25	70,07	54,67	58,84	59,11	59,82

Pro porovnání se uvádí, že dlouhodobý pokles volební účasti v průběhu let probíhal ve volbách do Poslanecké sněmovny i v České republice při dvoudenním hlasování:

rok voleb	8. – 9. 6. 1990	5. – 6. 6. 1992	31.5. – 1. 6. 1996	19. – 20. 6. 1998	14. – 15. 6. 2002	2. – 3. 6. 2006	28. – 29. 5. 2010	25. – 26. 10. 2013	20. – 21. 10. 2017
volební účast v %	96,79	85,08	76,41	74,03	58,00	64,47	62,60	59,48	60,84

Slovenské komunální volby:

rok voleb	23. – 24. 11. 1990	18. – 19. 11. 1994	18. – 19. 12. 1998	6. – 7. 12. 2002	2. 12. 2006	27. 11. 2010	15. 11. 2014	10. 11. 2018
volební účast v %	63,75 (zdroj wikipedie)	52,42	53,95	49,51	47,65	49,6 9	48,34	48,67

Pro porovnání volební účast v České republice v komunálních volbách při dvou dnech:

rok voleb	23. - 24. 11. 1990	18. – 19. 11. 1994	18. – 19. 12. 1998	1. – 2. 11. 2002	20. – 21. 10. 2006	15. – 16. 10. 2010	10. – 11. 10. 2014	5. – 6. 10. 2018
volební účast v %	73,24	60,68	45,00	45,51	46,38	48,50	44,46	47,34

Nelze mít tudíž za prokázané, že by zavedení jednodenního hlasování bylo na úkor volební účasti.

I.C Hlasování v předstihu

1. Přehled variant

Předmětem posouzení byla účelnost zavedení tohoto institutu, zejména ve vztahu k dopadům jednodenního hlasování, a dále některé parametry provedení, mimo jiné i stanovení doby, kdy bude hlasování v předstihu umožněno.

VARIANTA 1 (NULOVÁ)

Podle platné právní úpravy lze hlasovat pouze ve volebních místnostech, a to v době, kdy jsou otevřeny, tedy ve volební dny.

VARIANTA 2 – ZAVEDENÍ HLASOVÁNÍ V PŘEDSTIHU

Hlasování v předstihu by se zavedlo pro území České republiky s výjimkou voleb do zastupitelstev obcí. V zahraničí může obdobnou funkci plnit korespondenční hlasování, které naopak nebude zaváděno pro tuzemsko.

Hlasování v předstihu by se uskutečňovalo prezenčně u obecních úřadů hlasováním do zvláštní volební schránky. Využil by se princip dvou obálek obdobně jako u korespondenčního hlasování (viz níže) a práce okrskové volební komise s hlasy odevzdanými v předstihu by byla rovněž podobná jako práce zvláštní okrskové volební komise při korespondenčním hlasování v zahraničí.

Hlasování v předstihu by bylo možné ve středu volebního týdne, a to u obecních úřadů po dobu alespoň dvou a maximálně pěti hodin.

Hlasování bude probíhat zpravidla v prostorách obecního úřadu, a to společně pro všechny okrsky v obci. Nezatíží tedy běžnou infrastrukturu volebních místností. I ve velkých obcích (např. Městská část Praha 6 o 104 okrscích) se počítá s tím, že hlasování v předstihu bude na obecním úřadu (úřadu městské části), např. v jednacím místnosti zastupitelstva, která bude ve volebním týdnu pro tento účel vyhrazena a zabezpečena.

Zabezpečení prostorů pro hlasování v předstihu je také jedním z hlavních důvodů, proč se tento proces bude soustřeďovat u obecního úřadu. Od roku 2018 investují obecní úřady značné úsilí do ochrany osobních údajů podle nového GDPR. To zahrnuje i fyzickou bezpečnost. Vedle toho je samotné hlasování v předstihu nastaveno tak, aby se omezilo riziko některých druhů manipulací – především k uplatnění hlasu v předstihu musí být vyplněn identifikační lístek a proveden záznam v ISSV. Nelze tedy v nestřeženém okamžiku vhodit do schránky pro hlasování v předstihu platný hlas, aniž by se to neprojevalo v informačním systému (kde je také logován přístup osoby, která operaci provedla). Kdyby naopak nebyl využíván identifikační lístek, bylo by možné do schránky pro hlasování v předstihu vkládat další hlasy. Okrsková volební komise by sice následně při sčítání hlasů shledala rozdíl mezi vykázaným počtem hlasů

v předstihu podle výpisu voličů a skutečným počtem hlasů, ale již by nebyla s to odlišit platné hlasy od neplatných.

V komunálních volbách, kde veřejnost obvykle spekuluje o motivace „insiderů“ z obecních úřadů manipulovat hlasováním by bylo možné zvážit ještě dodatečný bezpečnostní prvek, a sice využití doručovací obálek s bezpečnostním uzávěrem. Jejich pořízení v dostatečném počtu by stát vyšlo na cca 3 miliony Kč.

Hlasování v předstihu se nebude uskutečňovat před okrskovou volební komisí a nebude pro ně ani ustavována speciální volební komise. Zajištění hlasování bude správní činností obecních úřadů (nevznikají zde tedy dodatečné nároky na čerpání osobních finančních nákladů). Vzhledem k úzkému profilu činnosti se nepředpokládá, že by se jednalo o činnost podmíněnou prokázáním způsobilosti na úseku voleb, popřípadě zvláštní odborné způsobilosti. Obecním úřadům bude poskytnuto metodické vedení, které bude spočívat v manuálu činnosti s ISSV (odtud čerpá úřad údaje o voliči a hlavně sem zapisuje údaj o vydání písemností k hlasování v předstihu) a pokynech pro zajištění řádného průběhu hlasování (instrukce pro úředníka i voliče).

Z pevné lokalizace hlasování v předstihu k obecnímu úřadu také plyne, že v této fázi volebního procesu nebude možné použít hlasování do přenosné volební schránky. Tento podpůrný nástroj se vztahuje až k samotnému volebnímu dni a zůstává v gesci okrskových volebních komisí. Nedochází tím však ke snížení dostupnosti voleb pro osoby se znevýhodněním.

2. Posouzení nákladů a přínosů vybrané varianty

Dotčené subjekty

- A. Voliči
- B. Obecní úřady
- C. Okrskové volební komise

Náklady a přínosy varianty 2

Při zavedení jednodenního hlasování by dosavadní úprava podmínek hlasování mohla být pro voliče již nadměru omezující (zejména v případech, kdy voličům znemožňuje páteční návštěvu volební místnosti například pracovní vytížení, služební cesta atd.).

Hlasování v předstihu se tudíž jeví jako přirozený komplement zavedení jednodenního hlasování. Kompenzuje výpadek jednoho volebního dne a skýtá voličům širší prostor pro uplatnění volebního práva.

Metoda dvou obálek zajišťuje tajnost hlasování.

Časový rámeček (středa volebního týdne) je pro voliče dostatečný, pro všechny obecní úřady bez obtíží proveditelný a zároveň nevytváří tlak na zkracování předcházejících fází volebního procesu. (Umožnit hlasování v předstihu například od pondělka týdne předcházejícího volebnímu týdnu by již představovalo zásah do lhůt přípravy hlasovacích lístků, jež z technologických důvodů nelze dále zkracovat, a vyžádalo by si zkrácení lhůty pro podávání kandidátních listin volebními stranami.)

Pravomoc obecních úřadů vyhradit ve středu volebního týdne alespoň dvě hodiny pro hlasování v předstihu skýtá úřadům dostatečnou flexibilitu a možnost sladění této doby alespoň v některých dnech s úředními hodinami.

Finanční náklady na hlasování v předstihu jsou relativně nízké. Vzhledem k tomu, že má probíhat ve středu, tj. v úřední den a obecní úřady mohou pro zajištění hlasování v předstihu využít vybavení pro volební místnosti (např. zástěnu, volební schránku). Je potřeba počítat zejména s přítomností zaměstnance obce na obecním úřadu ve středu (v rozsahu dvou až pěti hodin) volebního týdne a dále s náklady na rozdělení obálek odevzdaných v předstihu mezi volební komise, má-li obec více volebních okrsků. Vyčíslení těchto nákladů vychází na cca 3000 Kč na obec. V případě obcí s velkým počtem volebních okrsků může být potřeba také zajištění dalších prostor pro hlasování v předstihu a náklady mohou být vyšší. Celkové zatížení rozpočtů obcí hlasováním v předstihu by však nemělo v souhrnu přesáhnout 20 mil. Kč na jednu volbu.

I.D Korespondenční hlasování

1. Přehled variant

Předmětem posouzení jsou rozsah a podmínky zavedení korespondenčního hlasování.

VARIANTA 1 (NULOVÁ)

Podle platné právní úpravy lze v zahraničí hlasovat pouze ve volebních místnostech.

VARIANTA 2 – ZAVEDENÍ KORESPONDENČNÍHO HLASOVÁNÍ

Korespondenční hlasování budou moci využívat pouze voliči evidovaní v zahraničí ve zvláštních volebních okrscích. Použije se ve volbách do Poslanecké sněmovny, volbách do Evropského parlamentu a při volbě prezidenta republiky. Jeho účelem je usnadnit dostupnost výkonu volebního práva českým občanům žijícím v zahraničí.

Součástí návrhu bude i zhojení citlivě vnímaného nedostatku – nemožnosti hlasovat v zahraničí ve volbách do Evropského parlamentu.

Korespondenční hlasování spočívá na principu dvou obálek – doručovací a úřední.

Volič na svoji žádost obdrží od zastupitelského úřadu sadu materiálů – identifikační lístek, doručovací obálku a úřední obálku. Hlasovací lístek si volič vytiskne z internetu a vloží do úřední obálky. Úřední obálku a s ní (nikoli v ní) také identifikační lístek vloží volič do doručovací obálky. Zásilku odešle zastupitelskému úřadu, který přijaté doručovací obálky předá v den voleb zvláštní okrskové volební komisi. Komise po ukončení hlasování, dříve než otevře volební schránku, otevírá doručovací obálky. Podle identifikačních lístků označí ve výpisu ze seznamu voličů, kdo hlasoval korespondenčně. Identifikační lístky odloží stranou a úřední obálky vhodí do volební schránky, aby se smísily s úředními obálkami z prezenčního hlasování. Poté se teprve otevírá volební schránka a začíná sčítání hlasů.

2. Posouzení nákladů a přínosů vybrané varianty

Dotčené subjekty

- A. Voliči pobývající v zahraničí
- B. Zastupitelské úřady, Ministerstvo zahraničních věcí
- C. Zvláštní okrskové volební komise

Náklady a přínosy varianty 2

Zavedení korespondenčního hlasování je dlouhodobě vyžadováno komunitou českých občanů dlouhodobě pobývajících v zahraničí. Umožnit jim hlasovat poštou mnohdy znamená vůbec umožnit realizaci volebního práva za rozumných podmínek. Platí to zejména pro velké územní obvody zastupitelských úřadů (v Americe a Austrálii).

Korespondenční hlasování obnáší také určitá rizika

- riziko tzv. family votingu, tedy jevu, kdy volič hlasuje v nekontrolovaném prostředí z domova a může být ovlivňován svými blízkými, se týká svobodného výkonu volebního práva;
- konkrétní navrhované řešení, kdy si voliči budou tisknout hlasovací lístky doma, může mít dopad na tajnost hlasování.

Obě rizika jsou přijatelná toliko ve srovnání s přínosem – tedy umožněním realizace volebního práva občanům v zahraničí.

Proto také není navrhováno zavedení korespondenčního hlasování na území České republiky. Zde je dostupnost možností hlasovat dostatečná a není potřeba zavádět hlasování poštou.

Finanční dopady korespondenčního hlasování se promítnou téměř výhradně v kapitole Ministerstva zahraničních věcí. Odtud se financuje činnost zastupitelských úřadů, jejichž úkolem nově bude přijímat žádosti voličů o zaslání písemnosti ke korespondenčnímu hlasování.

Aby se snížily náklady na poštovné a hlavně, aby celý proces korespondenčního hlasování byl uskutečnitelný v napjatém volebním harmonogramu i při velkém zájmu o tento institut, navrhuje se, aby se voličům zasílaly pouze obálky (doručovací a úřední), identifikační lístek a informační leták. Hlasovací lístek by si volič tisknul doma. Část nákladů se tedy přenáší na voliče, jde však o náklady, které stejně jako poštovné za odeslání hlasu zastupitelskému úřadu jsou přiměřené přínosu, který pro voliče korespondenční hlasování představuje.

Určitý dopad bude mít tisk hlasovacího lístku voličem na tajnost volebního práva. Není vyloučeno, že volič použije k tisku papír jiné barvy, kvality nebo formátu, než budou lístky vydávané voličům pro prezenční hlasování ve volební místnosti. Okrsková volební komise tudíž může poznat hlas odevzdaný korespondenčně. V případě nízkého počtu takto hlasujících voličů se komise blíží možnosti identifikovat i hlas konkrétního voliče.

Vzhledem ke komfortu, který korespondenční hlasování voličům skýtá, a hlavně k tomu, že korespondenční hlasování bude omezeno jen na zahraničí – kde jediné může nastat situace, že je hlasování poštou nezbytnou podmínkou samotné realizace volebního práva jednotlivce, je však právě naznačená nevýhoda týkající se tajnosti volebního práva přiměřenou protihodnotou.

Následující tabulka ilustruje nezbytné změny v harmonogramu přípravy voleb při zavedení korespondenčního hlasování. Pokud bude realizována subvarianta zahrnující samotisk hlasovacího lístku voličem, bude zastupitelský úřad moci odesílat písemnosti ke korespondenčnímu hlasování voličům průběžně, aniž by musel vyčkat na definitivní podobu hlasovacích lístků a poté odesílat zásilky hromadně během jednoho pracovního dne.

dnů před volbami	den v týdnu	Současná úprava voleb do Poslanecké sněmovny	Nová právní úprava s korespondenčním hlasováním a hlasováním v předstihu
67	pondělí		
66	úterý	podání KL	podání KL
65	středa		
64	čtvrtek		
63	pátek		
62	sobota		
61	neděle		
60	pondělí	doplnění kandidátů	
59	úterý		
58	středa	výzva k odstranění závad	výzva k odstranění závad
57	čtvrtek		
56	pátek		
55	sobota		
54	neděle		
53	pondělí		
52	úterý		
51	středa		odstranění vad na KL
50	čtvrtek	odstranění vad na KL	registrace
49	pátek	registrace	
48	sobota		
47	neděle		
46	pondělí		
45	úterý		podání návrhu na soud
44	středa	podání návrhu na soud	
...	...	...	...
35	pátek		Konec lhůty pro podání žádostí o korespondenční hlasování
34	sobota		
33	neděle		
32	pondělí		
31	úterý		
30	středa		rozhodnutí soudu
29	čtvrtek	rozhodnutí soudu	doregistrace
28	pátek		FINALIZACE PODOBY HLASOVACÍCH LÍSTKŮ
27	sobota		
26	neděle		
25	pondělí		Konec lhůty pro odesílání písemností ke korespondenčnímu hlasování zastupitelským úřadem
24	úterý		
23	středa		
22	čtvrtek		
21	pátek		
20	sobota	doregistrace	
19	neděle		
...	...	...	...

		HL doručeny na OÚ (není stanoveno zákonem, ale vychází z praxe)	HL doručeny na OÚ
7	pátek		
6	sobota		
5	neděle		
4	pondělí		
3	úterý	HL doručeny voličům	
2	středa		hlasování v předstihu
1	čtvrtek		
volby	pátek		

U zastupitelských úřadů budou náklady na zajištění korespondenčního hlasování spočívat vedle personálních nákladů hlavně v nákladech na poštovné. Ty závisejí na místních podmínkách a poptávce voličů.

V současnosti evidují zastupitelské úřady ve zvláštních seznamech celosvětově zhruba 10 000 voličů (ve volbě prezidenta republiky v roce 2018 hlasovalo v zahraničí 12 756 voličů). Českých občanů v zahraničí žije několik stovek tisíc a jejich zájem o korespondenční hlasování nelze předjímat. Kdyby se zastupitelský úřad musel vypořádat s pětinasobným nárůstem počtu voličů hlasujících ve zvláštním volebním okrsku, představovala by finanční zátěž nejvytíženějších úřadů ve velkých zemích, kde lze očekávat zájem o korespondenční hlasování (Londýn, Sydney, New York, Toronto), spojená s korespondenčním hlasováním 300 až 500 tis. Kč na jedny volby. Celkově by pak rozpočet Ministerstva zahraničních věcí přišlo korespondenční hlasování v jedněch volbách odhadem na 5 mil. Kč.

I.E Zdroje dat a konzultace

1. Zdroje dat

Ministerstvo vnitra při přípravě návrhu zákona čerpalo zejména z následujících zdrojů dat:

- vlastní poznatky ministerstva jakožto registračního úřadu,
- hodnotící zprávy jednotlivých voleb předkládané na základě podkladů od krajských úřadů a dalších volebních orgánů Státní volební komisi,
- informace od ostatních volebních orgánů získané v rámci aplikační a výkladové praxe i v rámci konzultací,
- internetové stránky www.volby.cz – oficiální internetové stránky Českého statistického úřadu obsahující výsledky voleb a související statistiky,
- informační zdroje k otázkám autentizovaného přístupu do informačních systémů - http://www.szrcr.cz/uploads/Dokumenty/SeP_pr_i_ruc_ka_SZR_0v6_2017_03_13_rev_PNo.pdf, https://www.eidentita.cz/Resources/U%c5%beivatelsk%c3%a1%20přiručka_2v3_20181121.pdf, <https://www.eidentita.cz/Home>, <https://www.czechpoint.cz/public/vyvojari/jip-kaas/>
- informace poskytnuté Odborom volieb, referenda a politických strán Ministerstva vnútra, SR.

2. Konzultace

Konzultace se zástupci politických stran a politických hnutí zastoupených v Parlamentu České republiky:

- 1. listopadu 2018,
- 14. března 2019,
- 10. června 2019,
- 11. prosince 2019.

Porada s krajskými úřady dne 7. února 2019.

Konzultace se zástupci krajských úřadů a Českého statistického úřadu:

- 25. ledna 2019,
- 22. února 2019,
- 3. září 2019.

Pracovní jednání se Správou základních registrů o parametrech informačního systému správy voleb:

- 20. června 2019,
- 10. července 2019,
- pravidelné konzultace – září 2019 – leden 2020.

Pracovní jednání se zástupci Ministerstva zahraničních věcí o podmínkách korespondenčního hlasování dne 7. června 2019. Korespondenční konzultace návrhu – srpen 2019.

Konzultace s Ředitelstvím služby cizinecké policie dne 6. března 2019.

Jednání se zástupci sdružení a Kanceláře veřejné ochránkyně práv dne 18. června 2019.

Konzultace se zástupci územních samosprávných celků na konferenci eGovernment v kostce aneb digitalizace jinak dne 20. června 2019.

Konzultace se zástupci Ministerstva vnitra Slovenské republiky 4. prosince 2018.

Konzultace s Ministerstvem vnitra Slovenské republiky – listopad 2019.

Porada se zástupci městských částí Praha 6 a Praha 18 dne 21. listopadu 2019.

I.F. Přezkum účinnosti

K přezkumu účinnosti navrhované právní úpravy budou sloužit následující datové zdroje:

- data ISSV (počty voličů, počty volebních okrsků, počty kandidátů, statistiky z logů o přístupech do systému, počty vydaných voličských průkazů se zohledněním průkazů vydaných úřadem mimo bydliště voliče pro sledování dopadů zrušení místní příslušnosti atd.),
- data ze zjišťování výsledků voleb zpracovávaná ČSÚ ze zápisů vyhotovovaných okrskovými volebními komisemi (např. počty hlasů odevzdaných v předstihu, počty odevzdaných voličských průkazů),

- podklady od volebních orgánů shromažďované Ministerstvem vnitra pravidelně po ukončení voleb (jde o zaběhnutou praxi; volební orgány reportují průběh plnění svých úkolů, problémy, s nimiž se setkaly, a také předkládají četná doporučení ke změně nejen právní úpravy, ale i výkladové a metodické praxe a konkrétních postupů při technickém zabezpečení voleb).

S využitím právě uvedených podkladů bude přezkum účinnosti probíhat v těchto etapách:

- přelom roku 2021 a 2022 – v návaznosti na volby do Poslanecké sněmovny budou poprvé vyhodnoceny nově zavedené modely jednodenního hlasování, hlasování v předstihu a korespondenčního hlasování – výstupem budou doporučení technických i legislativních úprav systému, ukážou-li se jako potřebná,
- v návaznosti na volby do Poslanecké sněmovny bude též vyhodnoceno pilotní ověřování strojového sčítání hlasů – výstupem budou podklady pro politické rozhodnutí o dalším osudu tohoto institutu a případný legislativní materiál – návrh novely zákona o správě voleb,
- přelom roku 2022 a 2023 – kromě průběžného hodnocení účinnosti pravidel zavedených o rok dříve bude tentokrát poprvé hodnoceno fungování informačního systému správy voleb – výstupem budou doporučení technických i legislativních úprav systému, ukážou-li se jako potřebná,
- přelom roku 2023 a 2024 – vedle průběžného hodnocení předchozích položek se přezkum účinností zaměří na dopady nedoručování hlasovacích lístků voličům ve volbách do zastupitelstev krajů.
- v roce 2024 proběhne souhrnné hodnocení zavádění zákona o správě voleb do praxe.

I.G Zhodnocení souladu se Zásadami digitálně přívětivé legislativy

Návrh zákona byl připraven a projednán v meziresortním připomínkovém řízení ještě před přijetím usnesení vlády ze dne 9. prosince 2019 č. 870 k Plánu legislativních prací vlády na rok 2020. Návrh zákona také není předkládán podle plánu legislativních prací vlády. Zhodnocení souladu se Zásadami digitálně přívětivé legislativy proto bylo vyhotoveno až před předložením návrhu zákona vládě.

Zároveň bylo vzato v potaz, že Zásady představují kritéria, která nejsou aplikovatelná a priori a plošně, ale výběrově podle povahy konkrétní agendy. V případě zákona o správě voleb se Zásady digitálně přívětivé legislativy vyvažují s dalšími zásadami, pravidly a požadavky, jako jsou:

- zásada tajného, rovného a přímého volebního práva,
- ochrana svobodné soutěže politických stran a hnutí,
- ochrana soukromí,
- vnitřní bezpečnost státu a integrita voleb.

Neznamená to, že by Zásady byly s těmito hodnotami v rozporu. Daleko častěji činí přednostní aplikace hodnot důležitějších a bližších volebnímu právu aplikaci Zásad digitálně přívětivé legislativy nadbytečnou.

Zásada 1: Budování přednostně digitálních služeb (princip digital by default)

Tato zásada je důsledně naplněna především v registru kandidátních listin. Založit kandidátní listinu budou moci kandidující subjekty výlučně s využitím elektronického formuláře, a to po vytvoření uživatelského profilu s prokázáním zaručené elektronické identity. Zákon počítá s využitím prostředků elektronické identifikace alespoň na úrovni záruk „značná“. Založení uživatelského profilu je důležité proto, že podáním kandidátní listiny se aktivity volebního subjektu v informačním systému nevyčerpávají, ale navazují na ně další úkony – nahlížení do spisu, delegování členů okrskových volebních komisí atd.

Také seznam voličů je postaven primárně na využití elektronického přístupu. Se seznamem voličů pracují především orgány veřejné moci. Ze strany občanů se zde realizují toliko žádosti o vydání voličského průkazu, změnu příslušnosti k volebnímu okrsku a nahlížení na vlastní údaje v seznamu voličů. Zákon sice zachovává i listinná podání, ale výchozím modem má být vzdálený přístup s prokázáním elektronické identity voliče.

Předkladatel si je vědom toho, že princip „digital by default“ nelze vykládat jako „digital at any cost“, a tedy nepropaguje digitalizaci do oblastí, kde by představovala neúměrné riziko. Nezavádí se tudíž e-voting a zachovávají se listinné voličské průkazy (volič průkaz odevzdává komisi při hlasování, čímž se zamezuje dvojímu hlasování).

Zásada 2: Maximální opakovatelnost a znovupoužitelnost údajů a služeb (princip only once)

Volby jsou jednorázovou událostí, a to dokonce i v případě opakovaných voleb. Zásada 2 je proto naplňována zejména tím, že informační systém správy voleb důsledně využívá údaje ze základních registrů a nevyžaduje od uživatelů údaje, které lze zjistit odjinud.

Specifické volební údaje jsou zpravidla spjaté s konáním konkrétních voleb. Tam kde to ale je možné a důvodné, jako je třeba údaj o hlasování u zastupitelského úřadu, stanoví zákon platnost údaje přesahující životní cyklus jedné voleb.

Zároveň platí, že voliči se v České republice nemusejí k výkonu volebního práva aktivně registrovat. Jejich vedení v seznamu voličů je automatické, což ani v evropském prostoru ani jinde v zahraničí není samozřejmostí.

Zásada 3: Budování služeb přístupných a použitelných pro všechny, včetně osob se zdravotním postižením (princip governance accessibility)

Agenda podpory výkonu volebního práva osobami se zdravotním postižením je začleněna do zákona o správě voleb v samostatných ustanoveních § 68 až 71.

Použitelnost informačního systému správy voleb i pro zdravotně postižené osoby pak bude vycházet z obecných právních předpisů, zejména zákona č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a o změně zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zásada 4: Sdílené služby veřejné správy

Zákon je postaven na důsledném využívání údajů ze základních registrů, popřípadě z informačního systému evidence obyvatel.

Specifické volební služby informačního systému správy voleb z povahy věci nebudou sdíleny mimo volební agendy. V rámci výkonu volebních agend se však počítá například se sdílením údajů systému s Českým statistickým úřadem, jenž bude údaje z registru kandidátních listin čerpat pro vlastní systém zjišťování výsledků voleb.

Zásada 5: Konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy

Informační systém správy voleb je od počátku stavěn jako integrace čtyř modulů, které budou dostupné z jednotného rozhraní, budou vzájemně sdílet údaje. Např. údaje o registrovaných volebních stranách se budou z registru kandidátních listin promítat do registru okrskových volebních komisí.

Globální architektura informačního systému tudíž počítá s řadou průřezových entit (kandidát, volební strana, volič atd.) a především s jednotným AIFO pro všechny čtyři moduly.

Zásada 6: Mezinárodní interoperabilita - budování služeb propojitelných a využitelných v evropském prostoru

Právo Evropské unie neharmonizuje úpravu volebních agend a převažující podmíněnost výkonu volebního práva státoobčanským svazkem, popřípadě občanstvím územního samosprávného celku, vylučuje úvahy o plošné mezinárodní interoperabilitě informačního systému správy voleb.

Tomuto rámci se vymyká toliko výměna údajů o voličích ve volbách do Evropského parlamentu. Informační systém správy voleb bude mít připravena rozhraní pro příjem těchto údajů i pro výdej údajů ke sdílení s ostatními členskými státy. Automatické propojování informačních systémů napříč členskými státy však v současnosti nepřipadá v úvahu vzhledem k rozmanitosti volebních systémů a modelů správy voleb (včetně různých přístupů k registraci voličů).

Zásada 7: Ochrana osobních údajů v míře umožňující kvalitní služby (princip GDPR)

Pravidla ochrany osobních údajů, podle GDPR, jsou-li vykládána a aplikována v souladu s duchem GDPR, nepředstavují překážku kvalitnímu poskytování služeb. Zásadu 7 tedy předkladatel vnímá jako „ochranu osobních údajů“ bez dalších podmínek.

K této otázce srov. samostatné posouzení DPIA v závěru obecné části důvodové zprávy.

Zásada 8: Otevřenost a transparentnost včetně otevřených dat a služeb (princip open government)

Otevřenost je zaručena v nejvyšší možné míře slučitelné s povahou volebních agend a nároky na zabezpečení informačního systému správy voleb jako kritické infrastruktury.

Informační systém bude vybaven veřejným rozhraním, kde budou dostupné údaje o registračním řízení, podaných kandidátních listinách (k rozsahu údajů srov. DPIA) a zaregistrovaných kandidátech. Dále zde budou informace o způsobu hlasování, včetně překladů do českého znakového jazyka a včetně verzí pro snadné čtení. Systém poskytne i adresář volebních místností.

Ve formě otevřených dat bude nadále publikován i seznam kandidátů na stránkách www.volby.cz.

Zásada 9: Technologická neutralita

Návrh zákona není postaven tak, že by nedůvodně vyžadoval konkrétní technologická řešení a upřednostňoval je před jinými. Věcné náležitosti informačního systému správy voleb (komunikace se základními registry, prokazování identity, zabezpečení kritické infrastruktury) nevybočují z obvyklé praxe.

Zásada 10: Uživatelská přívětivost

Uživatelská přívětivost je parametrem konkrétního architektonického a technického řešení. Zákon v tomto směru není nedůvodně omezující. Požadavky na prokazování elektronické identity a podmíněnost přístupu k podání kandidátní listiny elektronickou identifikací, které by mohly být vnímány jako praktická omezení, jsou důvodné a legitimní. Vycházejí z toho, že prostřednictvím systému se vytvářejí podmínky výkonu ústavně zaručeného volebního práva (pasivního i aktivního), a tedy musí panovat jistota ohledně toho, kdo do systému přistupuje.

II. Věcný popis informačního systému správy voleb (varianta 2 v části I.A RIA)

1. Úvod

Volby jsou úsekem veřejné správy, pro který je přirozená velká míra tradice a neměnnosti. Výběr volených zástupců představuje základ demokratického státu a neodmyslitelně patří k občanské společnosti. Od jeho pravidel se tudíž očekává stabilita, což na úrovni ústavněprávní platí téměř absolutně. Úroveň administrativní, která zajišťuje podmínky pro faktický výkon volebního práva, je však oblastí, která nemůže zůstat izolovaná od vývoje technologií a přístupů umožňujících moderní výkon veřejné správy.

V současnosti lze ve správě voleb shledat několik výrazných deficitů v oblasti informatizace:

- **Seznamy voličů jsou vedeny jednotlivými obcemi** – rozpadají se na více jak 6000 databází. Obce do nich sice čerpají data ze základních registrů, ale ve výsledku je nezdůvodnitelná vedou formou tužka a papír, nebo v tabulce na lokálním disku.
- **Podávání kandidátních listin nemá jednotná pravidla, která by umožnila jednoduché vytvoření registru kandidátů.** Mezi podáním kandidátních listin a vytvořením online databáze kandidátů a výrobou hlasovacích lístků dnes nastupuje ruční práce Českého statistického úřadu a registračních úřadů, které musejí například v komunálních volbách zadat do informačního systému data o desetitisících kandidátů.
- **Neexistuje databáze členů okrskových volebních komisí.** Stát má jen kusé informace o obsazování cca 14 000 komisí vykonávajících státní správu na úseku voleb. Pro starosty obcí je komunikace s volebními stranami mnohdy zbytečně komplikovaná.
- **Není vyřešen elektronický způsob podepisování petic** na podporu nezávislých kandidátů.

Informační systém správy voleb, jehož věcné zadání popisuje tento materiál, zhojí uvedené nedostatky nabídkou následujících komponent:

1. **Jednotný seznam voličů** – jedna celostátní databáze, vytvářená v základu automaticky z ostatních informačních systémů veřejné správy. Obce a zastupitelské úřady budou editovat jen dílčí údaje. Zároveň bude možné zrušit místní příslušnost pro vydání voličského průkazu.
2. **Registr kandidátních listin** – informační systém založený na široce přístupném elektronickém podání kandidátní listiny bude plněn daty již při podávání kandidátních listin. Bude umožňovat účastníkům řízení prostřednictvím jejich uživatelského profilu elektronické nahlížení do dokumentů registračního řízení (podle zákona půjde o realizaci nahlížení do spisu) a zveřejňování dat ve veřejné části ISSV.
3. **Registr členů okrskových volebních komisí** – systém umožní volebním stranám online nominace členů OVK a starostům pomůže s organizací činnosti OVK, rozesíláním pozvánek a případně i evidencí docházky a výpočtem odměn.
4. **Nástroj ePetice** – státem garantovaný portál nabídne nezávislým kandidátům za správní poplatek možnost založit si účet pro sběr podpisů voličů na podporu kandidatury. Voliči budou podporu poskytovat potvrzením elektronickou identitou.

2. Základní východiska, společná rozhraní a nástroje ISSV

Informační systém správy voleb (ISSV) má být informačním systémem veřejné správy spojujícím v sobě online nástroje pro přístup k jednotlivým volebním agendám pro všechny zúčastněné strany.

K informačnímu systému budou přistupovat voliči, kandidující subjekty, správní úřady v roli volebních orgánů, soudy i široká veřejnost. Každý dle svého právního postavení a rozsahu oprávnění v té které agendě.

Základní principy zavedení ISSV lze shrnout v následujících bodech:

- **Nejvyšší možná elektronizace.** ISSV je připravován se záměrem co největšího využití nástrojů e-governmentu při správě voleb. Databáze, úkony, podání, publikace a další náležitosti, které bude možné při zachování integrity volebních procesů a dostupnosti realizace volebního práva převést do výlučné elektronické podoby, do ní budou převedeny.
- **Efektivní využití základních registrů.** Informační systém bude využívat údaje z registru obyvatel jako základní důvěryhodné datové báze o fyzických osobách. Z registru obyvatel se budou čerpat údaje pro účely seznamu voličů (kde budou doplňovány specifickými volebními údaji navázanými na AIFO). Také v dalších subsystémech ISSV využije ROB. Vůči ROB bude systém vystupovat jako jedna agenda, tedy osoby v něm vedené v jednotlivých podsystémech ponese totéž AIFO. To usnadní detekci duplicit nebo nežádoucích souběhů (např. kandidát a člen okrskové volební komise).
- **Jednotné pracovní prostředí.** Zavedení ISSV odstraní roztržitost praxe například při vedení stálého seznamu voličů, podávání kandidátních listin (napříč registračními úřady, aniž by nutně musely být sjednoceny podmínky napříč druhy voleb) nebo v komunikaci s volebními orgány.
- **Dostupnost.** Zejména registr kandidátních listin musí poskytnout dostatečně široký standard přístupu a zároveň zaručit patřičnou důvěryhodnost. Vytvoření uživatelského účtu v registru kandidátních listin bude tedy možné s využitím dnes již běžně dostupných prostředků elektronické identity – zejména elektronického občanského průkazu, popřípadě trojice „jméno, heslo, SMS“, tedy se zaručenou identitou alespoň střední úrovně.
- **Verifikovatelnost obsahu ISSV.** Systém udrží dosavadní relativně vysoké nároky na autenticitu jednotlivých úkonů ve volebních procesech. To je důležité například u registrací, kde musí být vedena průkazná časová stopa jednotlivých úkonů a podání kandidujících subjektů musí být řádně autorizovaná a uchovaná v datovém úložišti. To bude znamenat například povinnost registračního úřadu porovnat případnou listinnou autentizaci podání s obsahem zapsaným zmocněncem do systému.
- **Efektivita procesů.** ISSV má přispět k vyšší efektivitě výkonu volebních agend nejen sám o sobě, ale i tím, že při jeho přípravě budou muset být revidovány procesní modely (např. v registračním řízení). Zachování stávajících pravidel řízení tedy není podmínkou zavedení ISSV. Podmínkou je však splnění dosavadních vysokých nároků na verifikovatelnost obsahu systému a také na časovou souslednost procesů v typicky velmi napjatém harmonogramu přípravy voleb. Ministerstvo vnitra za účelem stanovení mezí, za něž nelze při přípravě ISSV jít, sestavilo přehled neopominutelných nároků na výkon volebních agend (viz níže).

- **Publicita.** Informační systém bude v nejvyšší možné míře otevřený. Veřejnost by měla mít přístup ke všem datům, u nichž lze dovést převahu veřejného zájmu na všeobecné seznatelnosti údajů nad ochranou soukromí subjektů údajů. Zatímco například seznam voličů nebude v plné šíři bez kvalifikovaného důvodu přístupný dokonce ani volebním orgánům, údaje o registračním řízení systém průběžně zpřístupní přes veřejné rozhraní databáze.
- **Bezpečnost.** ISSV bude součástí kritické infrastruktury. Na fungování ISSV spočívá realizace voleb, tedy samotného základu pro výkon veřejné moci v demokratickém státě. Jeho bezchybný provoz a integrita, důvěrnost a dostupnost dat jsou prioritou. Informační systém bude v neveřejných částech důsledně využívat přihlašování uživatelů pod zaručenou elektronickou identitou.
- **Nezasahování do volebních systémů ani do metod hlasování a pravidel sčítání hlasů.** ISSV bude nástrojem administrace přípravy a organizačně technického zabezpečení voleb, nikoli nástrojem samotného hlasování. Zavedení ISSV nebude vyžadovat zásahy do způsobu přepočítávání hlasů na mandáty v jednotlivých druzích voleb.

Úvodní stránka ISSV bude dostupná prostřednictvím jednoduché URL adresy a poskytne rozcestí ke všem funkcím systému. Například formou dlaždic bude úvodní stránka odkazovat na:

- **Obecné informace pro širokou veřejnost.**
- **Servis pro voliče** (zejména pokud jde o žádosti o voličský průkaz); stránka dá voliči návod, jak postupovat při vyřizování záležitostí ve volebních věcech, ať už prezenčně, nebo online. Nabídne formuláře pro podání žádosti o voličský průkaz, žádosti o zápis do jiného volebního okrsku (analogie dnešního zápisu do zvláštního seznamu) nebo žádosti o korespondenční hlasování. Umožní přístup k podepisování elektronických petic nezávislých kandidátů. Některá podání bude možné činit též v portálu občana a na CzechPOINT.
- **Servis pro volební strany;** vedle obecných informací odkáže stránka kandidující subjekty na rozhraní pro podávání kandidátních listin; poučí je také, jaké další služby jsou jim k dispozici po přihlášení (nahlížení do dokumentů registračního řízení, informace o průběhu řízení, využití nástroje elektronických petic, nominace členů okrskových volebních komisí). Úvodní stránka zde bude obsahovat i přihlašovací rubriku.
- **Sekci pro volební orgány a dodavatele hlasovacích lístků.** Tato sekce nabízí přístup do registru kandidátních listin (registrační úřady) a nástroje pro stahování dat z registru kandidátních listin (výrobce hlasovacích lístků, ČSÚ), dále přístup do registru členů OVK (obce) a přístup do prostředí ePetice (registrační úřady). Na seznam voličů budou napojeny nástroje pro vyřizování žádostí o voličské průkazy a editování seznamu voličů (obce a zastupitelské úřady).
- **Veřejné informace o registračních řízeních, „úřední desku“** – sekci se zveřejněnými rozhodnutími a dalšími dokumenty o registračních řízeních.
- **Veřejnou prezentaci registru kandidátů** (sekci spravuje ČSÚ).
- **Veřejné náhledy na hlasovací lístky.**
- **Veřejnou prezentaci výsledků voleb, včetně historie** (sekci spravuje ČSÚ).

K přístupu do neveřejných úrovní ISSV bude zapotřebí identifikace dle následujících principů:

K přístupu voličů ke svým osobním údajům je vhodné použít prostředky elektronické identity alespoň střední úrovně (ze škály úrovní vysoká, značná, nízká).

Totéž platí pro autorizaci podání kandidátní listiny.

A podobně bude fungovat i založení uživatelského profilu v registru kandidátních listin a s ním související funkce (vytvoření elektronického formuláře, nahlížení do dokumentů registračního řízení) a přístup do registru členů okrskových volebních komisí.

Pokud jde o prokázání elektronické identity, např. při podání žádosti voliče o voličský průkaz nebo při založení uživatelského účtu v registru kandidátních listin, či autorizaci kandidátní listiny, v současnosti připadají v úvahu dva prostředky – elektronický občanský průkaz (eOP) a kombinace „Jméno, heslo a SMS“:

Elektronický občanský průkaz:

- Elektronický občanský průkaz je prostředkem pro elektronickou identifikaci s vysokou úrovní záruky. Od 1. 7. 2018 je vydáván všem žadatelům o nový OP, je však na každém občanovi, zda si přeje či naopak nepřeje aktivaci čipu. O eOP tak stačí požádat na jakémkoli ORP a následně požádat o aktivaci tohoto čipu a zadat přístupové kódy IOK a DOK (tuto aktivaci lze provést jak při převzetí nového průkazu, tak i zpětně). Viz k tomuto taktéž ochranné kódy eOP: <https://info.eidentita.cz/eop/OchranneKody.aspx>.
- Držitel eOP se může jeho prostřednictvím, a dále za předpokladu, že disponuje čtečkou čipových karet a má nainstalovány podpůrnou aplikaci, přihlašovat k online službám a portálům.
- Do čipu si lze také dále uložit kvalifikované certifikáty pro vytváření elektronických podpisů.

Jméno, heslo a SMS:

- Jméno, heslo a SMS jsou prostředkem pro elektronickou identifikaci se značnou úrovní záruky. Pro založení identifikačního prostředku Jméno, heslo a SMS, je nutné nejdříve vyplnit registrační formulář na stránkách eidentita.cz - [registrace](#). Podmínkou pro založení je věk 18 a více let.
- V případě, že občan chce přístupové údaje ke svému uživatelskému účtu využívat zároveň jako identifikační prostředek i pro přihlášení k online službám veřejné správy mimo portál národního bodu, je nutné uživatelský účet pro tyto účely aktivovat.
- Na výběr jsou následující místa a způsoby, kde lze aktivaci uživatelského účtu provést:
  - Aktivace prostřednictvím portálu národního bodu
    - Ověřením prostředkem se stejnou nebo vyšší úrovní záruky (např. eOP)
    - Ověřením datovou schránkou fyzické osoby
  - Aktivace prostřednictvím kontaktního místa Czech POINT

- Poskytnutím referenčních údajů z registru obyvatel Správě základních registrů.

V případě potřeby podpisu kandidátní listiny více osobami za politickou stranu (vyžadují-li to stanovy politické strany) – bude muset systém počítat s tím, že dojde k potvrzení za příslušnou stranu vícekrát, vždy konkrétní osobou. Z hlediska technického nastavení není rozdílu oproti situaci, kdy listinu podává koalice – i zde se počítá s vícenásobným ověřením, všemi fyzickými osobami, které zmocněnec uvedl na kandidátní listině. Systém je může podle údajů ze systému datových schránek ztotožnit a podle toho ověřit stav autorizace kandidátní listiny.

Přístup úředníků volebních orgánů bude probíhat přes rozhraní JIP/KAAS:

Jednotný identitní prostor (JIP) je zabezpečený adresář orgánů veřejné moci a uživatelských účtů úředníků, který je součástí systému Czech POINT.

Rozhraním webových služeb, které umožňují jednak autentizaci uživatelů přistupujících do agendových informačních systémů nebo informačních systémů veřejné správy pomocí přihlašovacích údajů v JIP, jednak umožňují editaci údajů subjektů a uživatelských účtů v JIP je **Katalog autentizačních a autorizačních služeb (KAAS)**.

Aby AIS či ISVS mohl využívat rozhraní JIP/KAAS, musí jeho správce provést tzv. registraci AIS do JIP. Registrace se provede pomocí elektronického formuláře pro registraci AIS do JIP a základních registrů, který se odesílá z datové schránky správce AIS/ISVS.

Přístup ISSV k registru obyvatel se bude řídit těmito pravidly:

Na registr obyvatel se bude odkazovat seznam voličů. Ten přitom nebude obsahovat celý datový kmen, ale pro každého voliče jedinečné AIFO, pomocí něhož bude do konkrétního výstupu možné z ROB nahrát identifikační údaje voliče. Vedle AIFO budou přímo v seznamu voličů u každého voliče specifické položky (např. identifikátor jiného volebního okrsku – v zahraničí, nebo při jednorázové změně okrsku pro jedny volby na žádost voliče, vydání voličského průkazu).

Proti datům v ROB bude možné ověřit existenci konkrétní osoby, jejíž základní identifikační údaje (jméno, příjmení, datum narození a adresu trvalého/hlášeného pobytu) zadal zmocněnec do kandidátní listiny. Identifikaci kandidátů bude takto provádět systém pro registrační úřad.

Podobně se bude postupovat u delegovaných členů okrskových volebních komisí.

Je nezbytné, aby v ROB byly vedeny identifikační údaje o všech voličích, včetně cizinců z jiných členských států Evropské unie s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území České republiky. Tento požadavek ROB již splňuje.

Na pozadí systému budou existovat pomocné databáze, popřípadě systém bude čerpat data z jiných informačních systémů

- Databáze uživatelských účtů.
- Databáze oprávnění udělených zmocněncem pro účely delegování do okrskových volebních komisí.
- Databáze registračních úřadů s vymezením územní příslušnosti k volebním obvodům – základ pro vyplnění formuláře podání kandidátní listiny.
- Databáze registrovaných politických stran a politických hnutí.

- Databáze volebních stran – systém registru kandidátní listin ji vytvoří během registrací pro dané volby a zpřístupní ji registru členů okrskových volebních komisí jako vstupní údaje pro filtrování přístupů zmocněnců k možnosti delegovat členy v jednotlivých okrskových volebních komisích.
- RÚIAN – vymezení volebních okrsků a do budoucna i stálých obvodů pro volby do Senátu.

3. Neopominutelné nároky na výkon volebních agend

Jako korektiv pro přípravu ISSV slouží představa, že by se jednotlivé procesy ve volebních agendách formovaly tak říkajíc na zelené louce. V takovém případě zvláště vystupuje do popředí otázka základních očekávání a požadavků na kvalitu jednotlivých volebních agend.

Seznam voličů:

- **Je potřeba zachovat termín pro vytvoření výpisů ze seznamu voličů pro okrskové volební komise dva dny přede dnem voleb** (dnes středa 16.00), není již ale potřeba lpět na tzv. „uzavírání“ seznamu voličů.
- Musí být zachováno (a precizněji upraveno) oprávnění okrskové volební komise dopisovat voliče do výpisu ze seznamu voličů, prokáže-li volič komisi právo hlasovat (například změnil-li místo trvalého pobytu po uzavření seznamu). Komise si bude údaje moci ověřit dotazem u obecního úřadu, který v seznamu voličů uvidí aktuální údaje.
- **Je nanejvýš žádoucí, aby zůstala možnost vydávání voličských průkazů v listinné podobě.**
- **Seznam voličů nesmí zaznamenávat údaj o tom, jestli konkrétní volič volil.** Existence centrální evidence o využití volebního práva by mohla být kontraproduktivní z hlediska volební účasti. (Z tohoto důvodu pak ale nelze například zcela zrušit voličské průkazy a nastavit systém tak, že do něj budou přistupovat OVK a umožní odvolit kterémukoli voliči z příslušného volebního obvodu, který před komisí předstoupí a dosud u něj jiná komise nezaznamenala, že volil.)

Registr kandidátních listin a registrační řízení:

- **Musí být zachován institut zmocněnce.** U volební strany je potřeba ustavení konkrétní osoby, která komunikuje s registračním úřadem. Statutární orgán strany to vždy být nemůže.
- **Musí být zachován současný podpis kandidátní listiny jak statutárním orgánem, tak zmocněncem.**
- **Je potřeba zachovat možnost odvolání zmocněnce.**
- **Ke kandidátní listině musí být doloženy souhlasy kandidátů** s uvedením na kandidátní listině, včetně prohlášení, že nejsou dány překážky volitelnosti. V zájmu dostupnosti výkonu pasivního volebního práva, zvláště v prostředí komunálních voleb, je nutné nadále zachovat i možnost dokládat tato prohlášení v listinné podobě – prostřednictvím zmocněnce jako doplnění podání (nevyloučí se ale jejich zaslání v podobě výstupu z autorizované konverze).
- Musí být zachována možnost podávání listinných petic.
- Musí být zachován proces odstraňování vad.
- Musí být zachováno pravidlo zveřejnění rozhodnutí o registraci. Lze upustit od vyvěšení na fyzické úřední desce. Je nutné lpět na zveřejnění rozhodnutí ve veřejné části ISSV.
- **Musí být zachována fikce doručení rozhodnutí o registraci třetím dnem od jeho zveřejnění (v systému).**
- **Je nutné podržet absenci řádného opravného prostředku a ponechat soudní přezkum včetně přiměřených lhůt pro dodatečnou registraci.**

- Je potřeba zachovat princip odpovědnosti registračního úřadu za zajištění tisku hlasovacích lístků. Obsah hlasovacího lístku však bude přísně svázán s obsahem registrované kandidátní listiny.
- Musí být zachováno a zpřesněno právo zmocněnce vyjádřit se k verzi hlasovacího lístku pro tisk před imprimatur registračním úřadem. V této fázi ale již není možné měnit registrované údaje.
- **Zjišťování výsledků voleb musí nadále spočívat v působnosti Českého statistického úřadu.**
- Naopak se musí upustit od podávání kandidátních listin bez využití online přístupu (nevylučuje se ale doručení potvrzené kandidátní listiny v listinné podobě).
- Je potřeba zrušit současnou možnost během dodatečné lhůty šesti dnů doplňovat kandidáty na kandidátní listinu a měnit jejich pořadí.

Dále je vhodné:

- Sjednotit terminologii a důsledně používat pojem kandidátní listina (ne přihláška k registraci ve volbách do Senátu).
- Upustit od vydávání potvrzení o obsahu podání. Podmínkou je důsledná úprava digitalizace všech listinných podkladů a jejich vkládání do systému registračním úřadem. Stejně tak v případě doručení doplnění přijatého datovou zprávou a vloženého podatelnou do spisové služby bude muset být dokument (jeho replika) úřadem vložen do registru kandidátních listin. Zmocněnec totiž může kdykoli využít elektronického přístupu přes uživatelský profil a ověřit si nahlédnutím do dokumentů registračního řízení, s jakými dokumenty registrační úřad pracuje.

Registr členů okrskových volebních komisí:

- Základem je oprávnění (nikoli povinnost) volebních stran delegovat členy a náhradníky OVK.
- Zapisovatel musí být jmenován starostou (obcí).
- Přístup k delegování členů volební stranou musí být podmíněn přihlášením do uživatelského profilu.
- Pro případy, kdy zmocněnec volební strany působí pro relativně velké území, je potřeba umožnit mu, aby zjednal přístup do registru OVK i případným zástupcům.
- Musí být zachováno pravidlo, že člen OVK nesmí být kandidátem v daném volebním obvodu (je potřeba to sjednotit se zřetelem ke zmocněnci).
- Při souběhu voleb nesmí mít táž volební strana možnost do téže OVK delegovat více než jednoho člena a jeho náhradníka.

Nástroj ePetice

- Nástroj bude možné využívat jen po prokázání totožnosti (kandidát na CzechPOINT, petent pomocí eOP nebo metodou uživatelské jméno, heslo, SMS).
- Nástroj musí být formálně přístupný komukoli, ale vážnost úmyslu jej použít se bude testovat zpoplatněním.

- Musí být zachována možnost souběžně podávat s kandidátní listinou listinné i elektronické petice. Kontrola duplicit musí být možná na vzorku spojeném z obou zdrojů. Je potřeba zachovat kompatibilitu údajů.

4. Seznam voličů

4.1 Co systém obsahuje

Údaje o voličích pro volby do zastupitelstev územních samosprávných celků, Parlamentu ČR, Evropského parlamentu (EP) a volbu prezidenta, včetně cizinců. Údaje budou použitelné i pro místní a krajské referendum.

4.2 Kdo bude mít přístup

K osobním údajům voličů:

- Ministerstvo vnitra (správce, uživatel, editor u duplicit ve volbách do EP).
- Obce (uživatelé, editoři při zápisu údaje o pobytu v nemocnici/vězení, zápisu údaje o cizinci pro volby do EP, zápisu údaje o vydání voličského průkazu, zápisu údaje o změně příslušnosti k volebnímu okrsku nebo údaje o vydání písemností k hlasování v předstihu).
- Zastupitelské úřady (uživatelé, editoři při zápisu voliče v zahraničí a při zápisu údaje o vydání voličského průkazu nebo údaje o vydání písemností ke korespondenčnímu hlasování).
- Občan ke svým datům přes ISSV a portál občana.

K agregovaným datům:

- Státní volební komise.
- Registrační úřad – počet voličů v obvodech.
- Ministerstvo zahraničních věcí (MZV). Zastupitelské úřady.
- Výrobce hlasovacích lístků – počet voličů v obci.
- Obec – počet voličů v okrscích.
- Český statistický úřad – např. počty voličů v okrscích, počty voličských průkazů a případné hlasování poštou.

4.3 Odkud bude systém čerpat data

Registr obyvatel (ROB).

Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) – data o volebních okrscích.

Číselník zastupitelských úřadů (spravován MZV).

4.4 Kam bude systém poskytovat data

Kromě zpřístupňování údajů příjemcům uvedeným výše, nebude systém zpřístupňovat data, a tedy nebude posílat data ani do jiných informačních systémů.

Odpadne současné zasílání údaje o volebním právu do CIS (zachování údaje o volebním právu do EP a do zastupitelstev obcí při přestěhování cizince bude zajištěno seznamem voličů).

4.5 Jak to bude fungovat

Hlavním principem nové koncepce seznamu voličů je sjednocení dosavadních seznamů, snížení chybovosti a snížení administrativní zátěže. Nově bude existovat jednotný seznam voličů, který zahrne všechny příznaky potřebné pro určení podmínek realizace volebního práva voličem. Nebudou již potřeba dodatky k seznamu voličů, ani zvláštní seznamy voličů. Nebude potřeba, aby volič prokazoval domovské obci vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů v cizině, nebude nutné před volbami odstraňovat tzv. duplicity ve stálých a zvláštních seznamech. Seznam bude vždy aktuální - prostřednictvím jedinečného AIFO pro každého voliče bude odkazovat na jeho údaje v ROB. Seznam voličů také umožní zrušit místní příslušnost obecních úřadů k vydání voličského průkazu.

4.5.1 Sestavování seznamu

Základní informační jednotkou je volič. O každém voliči se vede jen jeden soubor záznamů (jeden „řádek“).

Systém nebude vést kompletní kmen údajů o voličích. Identifikační údaje o voliči (jméno, příjmení, datum narození, adresa místa trvalého pobytu, u cizince místo, kde je přihlášen k pobytu v ČR, státní občanství) bude systém čerpat z ROB pomocí AIFO voliče. Vedle AIFO se však musí přímo v seznamu voličů trvale vést tyto specifické údaje:

- adresa místa trvalého pobytu, resp. pobytu cizince, z níž se bude dotazem na RÚIAN odvozovat číslo volebního okrsku. Podle příslušnosti k volebnímu okrsku bude možné třídit voliče například pro účely sestavení výpisu ze seznamu pro okrskovou volební komisi;
- údaj o zápisu zastupitelským úřadem/obecním úřadem (zdravotnické zařízení, věznice) do zvláštního volebního okrsku nebo jiného volebního okrsku na území ČR,
- datum narození, údaj o úmrtí,
- vydání voličského průkazu,
- státní občanství, druh pobytu cizince na území ČR,
- zápis českého občana v cizině pro volby do EP (provede MV na základě hlášení z jiných států), zápis se promítá do výpisu ze seznamu jen u voleb do EP; pro jiné volby zůstává volič v domovském okrsku aktivní. V případě zápisu příznaku volby do EP v cizině u českého občana bude tento zápis v systému veden jen pro jedny volby a pro příští volby do EP se nepřenáší;
- zápis cizince pro účely voleb do EP v obci, údaj o rodném příjmení, stát a místo narození, údaj o státu a obci a okrsku, kde byl naposledy zapsán jako volič do EP,
- v případě voličů zapsaných zastupitelským úřadem případně také údaj, že volič požádal o korespondenční hlasování (počítá se s jeho zavedením).

Údaje o cizincích z jiných členských států EU bude systém též přejímat automaticky z ROB.

Jedná se o dvě kategorie cizinců

- s trvalým pobytem,
- s potvrzením o přechodném pobytu.

Cizinci z obou kategorií jsou vedeni v ROB.

Poznámka: Pokud by systém potřeboval též údaj o datu, od kdy má cizinec na území ČR kvalifikovaný pobyt, a tento údaj by nebyl doplněn v zákoně č. 111/2009 Sb. jako referenční

údaj, bude jej seznam voličů čerpat z informačního systému o cizincích prostřednictvím kompozitní služby.

Zápis cizince v seznamu voličů bude bez dalšího platný pro volby do zastupitelstev obcí (novinka – cizinec ani obce nebudou zatěžováni žádostmi o zapsání do dodatku ke stálému seznamu voličů). Pro volby do EP si cizinec však nadále musí u obce požádat o zápis údaje, že bude v obci volit – je to potřeba kvůli předcházení souběžným zápisům ve více členských státech (do příštích voleb do EP se příznak žádosti již přenáší, a to i při změně obce pobytu, tedy jako dnes; příznak se vymaže jen na žádost cizince).

U cizinců bude systém čerpat z ROB i údaj o státním občanství, který je potřeba u voleb do EP spolu s dalšími specifickými údaji vedenými přímo v seznamu voličů (aby MV mohlo hlásit u voleb do EP cizince tomu státu, kde naposledy volil – dle tohoto příznaku se bude hlásit u každých voleb do EP, i když už u minulých hlášení proběhlo).

Údaje relevantní jen pro příslušné volby (zdravotnické zařízení, věznice, voličský průkaz) bude systém automaticky mazat po uplynutí lhůty pro soudní přezkum voleb.

Zrušeny budou tyto speciální instituty – zvláštní seznam voličů u zastupitelského úřadu, zvláštní seznam voličů vedený obcí, seznam voličů pro volby do EP. Dodatek ke stálému seznamu voličů. Bude řešeno příznaky v jednotném seznamu voličů.

U každého voliče ještě musí být vedena historie přístupů (kdo a kdy na jeho údaje nahlížel, popřípadě je ze systému čerpal a pro jaký účel).

Poznámka: V případě korespondenčního hlasování voliče v zahraničí, který současně požádal o voličský průkaz (bude možné požádat kdekoli), musí mít zvláštní okrsková volební komise ve výpisu ze seznamu voličů údaj o vydání voličského průkazu (standardně se uvádí) a současně pro platnost korespondenčního hlasování je potřeba do doručovací obálky vložit voličský průkaz.

4.5.2 Rozhraní pro obce (nabídka činností)

Zápis údajů (zdravotnické zařízení, místo výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody, policejní cela, cizinec pro EP).

Zrušení zápisu údajů o cizinci z EU pro volbu do EP.

Vydání voličského průkazu (viz níže). Ověření vydání voličského průkazu.

Ověření zápisu konkrétního voliče na jeho žádost.

Sestavení rozdělovníku/adresáře pro distribuci volebních tiskovin voličům (i kdyby se nedoručovaly hlasovací lístky, budou doručovány informační letáky a případně také informace o příslušnosti voliče do okrsku a o adrese volební místnosti). Bude nutné zajistit možnost třídění podle čísla popisného.

Stažení výpisů ze seznamu voličů – rozlišení akce podle druhu voleb (viz níže). (Výpisy budou k okamžiku uzavření seznamu voličů vygenerovány systémem automaticky a vloženy do úložiště, odkud si obec bude moci výpisy stáhnout.)

Vytvoření pomocného výpisu ze seznamu voličů ve zdravotnickém zařízení.

Vydání písemností k hlasování v předstihu.

Statistiky (počty voličů).

Pokyn k sestavení výpisů ze seznamu pro OVK v případě „dílčích“ voleb (opakované nebo nové volby do zastupitelstva obce) a místního nebo krajského referenda.

Systém musí také nabízet obcím proceduru k prověření, zda na jejím území neexistují voliči, jejichž místo trvalého/hlášeného pobytu nespadá do žádného okrsku.

4.5.3 Rozhraní pro zastupitelský úřad (nabídka činností)

Zápis voliče pro volbu u zastupitelského úřadu – v členění na voliče s trvalým pobytem v ČR a bez trvalého pobytu v ČR. Příznak zvláštního volebního okrsku se u voliče zapíše dle číselníku zastupitelských úřadů.

Zrušení zápisu voliče u zastupitelského úřadu. (Nadále bude platit, že i v době, než se údaj propíše do systému, lze přijít před OVK v ČR s potvrzením o zrušení zápisu. Komise uvidí voliče ve svém výpisu škrtnutého, ale umožní mu volit.)

Vydání voličského průkazu. Vydání volebních materiálů pro korespondenční hlasování.

Stažení výpisů ze seznamu voličů – rozlišení podle druhu voleb.

4.5.4 Rozhraní pro MV (nabídka činností)

Zápis údaje o zapsání českého občana pro volby do EP v cizině.

Nahlížení do seznamu voličů pro účely kontrolní a metodické činnosti.

Pokyn pro tvorbu výpisů ze seznamu pro jednotlivé OVK v případě voleb konaných na celém území ČR a voleb do Senátu. Musí být identifikovány druhy voleb (aby systém mohl rozlišit, má-li do výpisů nahrát i cizince).

4.5.5 Princip přístupu obce do seznamu a vytváření výpisů pro okrskové volební komise

Seznam voličů bude celostátní databází s údaji o voličích řazených zjednodušeně řečeno od 1 do 8 000 000. To znamená, že nebude existovat „obecní stálý seznam voličů“, tedy lokální databáze, v níž by mohla obec bezdůvodně kdykoli brouzdat a prohlížet si data voličů. Internetové rozhraní umožní obci přístup k datům v potřebném rozsahu v závislosti na akci, kterou bude obec provádět.

Přístupuje-li tudíž obec do seznamu z hlediska svojí působnosti, provádí svého druhu filtrování.

Pokud například bude obec editovat konkrétní údaj u konkrétního voliče, zobrazí jí systém údaje o tomto voliči a umožní provést kýžené záznamy.

Jestliže obec zvolí třeba akci „Příprava adresáře pro distribuci tiskovin“, odešle se do systému identifikace volebního okrsku a systém vrátí kompletní seznam voličů pro daný okrsek. Zároveň se bude logovat přístup k datům voličů včetně důvodu přístupu.

Výpis ze seznamu voličů pro okrskové volební komise se již nebude generovat na pokyn obce, ale systém výpisy (při souběhu voleb v členění podle druhu voleb) vytvoří automaticky 48 hodin před volbami. Pokyn zadává buď Ministerstvo vnitra, nebo obec, podle druhu voleb (v případě referenda vždy obec). Poté si obce stáhnou své výpisy z úložiště v systému.

Ve výpisu pro okrskovou volební komisi se vždy zobrazí všichni voliči, kteří patří do daného volebního okrsku, včetně voličů, kteří byli zapsáni jinou obcí třeba z důvodu pobytu ve zdravotnickém zařízení, nebo u nich provedl zápis příznaku o zvláštním volebním okrsku zastupitelský úřad. U každého voliče s trvalým pobytem v ČR totiž bude defaultně nastaven údaj o „domovském“ volebním okrsku podle místa trvalého pobytu. Řádek s voličem, který má volit v jiném okrsku nebo zvláštním volebním okrsku, bude sice obsahovat údaje, ale systém text přeškrtně a uvede údaj o zápisu pro jiný okrsek. OVK tak uvidí ve výpisu všechny voliče ze svého okrsku.

Také zastupitelské úřady budou ze systému stahovat výpisy pro zvláštní okrskové volební komise.

Pokud jde o okrskové volební komise, seznam samotný jim online zpřístupněn nebude. Není žádoucí, aby OVK přímo v počítači zapisovala u voličů, zda přišli k volbám, a už vůbec není důvod evidovat účast konkrétních voličů u voleb v centrální databázi. Krom toho je všeobecná konektivita OVK dosud spíše iluzorní. Případné výpadky připojení pak mohou zapříčinit mezery v zápisech. Jako bezpečnější se na úrovni OVK jeví metoda tužka a papír. *(Pozn.: I ta může obnášet jistá úskalí pramenící z tvořivosti OVK, natož pak přístup k informačnímu systému veřejné správy. Stačí připomenout případ Slatinek, kde komise z jakési nepatřičné opatrnosti dělala zápisy vedle oficiálního výpisu ze seznamu voličů také do „kontrolní“ kopie. Jak se členové u zápisů střídali, pochopitelně vznikly mezi oběma seznamy rozdíly, načež se nevědělo, zda je chyba v oficiálním seznamu nebo v kontrolní kopii.)*

4.5.6 Vydávání voličských průkazů

Obec zadá do systému údaje žadatele (např. identifikace občanským průkazem), popřípadě údaje zadá sám žadatel např. prostřednictvím Portálu občana. Součástí žádosti bude také údaj o tom, u kterého úřadu si chce volič průkaz vyzvednout, nebo chce-li jej zaslat poštou.

Systém podle dat ze žádosti zjistí AIFO voliče a dohledá voliče v seznamu. Pokud systém nemá u voliče evidováno, že již byl vydán voličský průkaz, pustí vydávající obec do dalšího kroku, kdy obec zadá číslo tiskopisu, který použije pro vystavení voličského průkazu. Systém vystaví šablonu pro tisk – buď ji obec použije k tisku, nebo vyplní tiskopis ručně (vždy se použije tiskopis). Po úspěšném vystavení průkazu potvrdí obec v systému vydání průkazu.

Vydání průkazu včetně čísla tiskopisu se zapíše do seznamu voličů.

V systému bude také databáze vydaných průkazů a databáze znehodnocených a ztracených/odcizených průkazů, resp. tiskopisů.

Systém umožní obcím i vyhledávání voličských průkazů. Např. bude-li OVK volat během voleb na obecní úřad kvůli podezřelému voličskému průkazu, obecní úřad ověří, zda byl průkaz vydán a komu (jméno a příjmení).

O voličský průkaz by mělo být možné žádat i online prostřednictvím ISSV nebo přes portál občana po prokázání zaručené elektronické identity. V žádosti pak lze zadat, že si volič přeje dodání průkazu poštou nebo u jakého úřadu si průkaz vyzvedne.

4.5.7 Žádost o změnu volebního okrsku

System umožní také změnu volebního okrsku, kam volič spadá, na žádost voliče. Žádost bude možné podat u kteréhokoli obecního úřadu, zastupitelského úřadu nebo elektronicky v systému, či na Portálu občana. Na základě žádosti lze změnit okrsek pouze v rámci téhož volebního obvodu. Tato možnost bude pro voliče užitečná, pokud například předem ví, že bude pobývat v době voleb v určitém volebním okrsku (a tedy nepotřebuje voličský průkaz, který by mu na rozdíl od této možnosti ještě poskytl možnost výběru okrsku v den voleb). Praktické využití změny okrsku připadá v úvahu nejen u voličů, kteří třeba jedou na dovolenou nebo služební cestu, ale též např. u voliče s omezenou pohyblivostí, který ve veřejné části registru členů okrskových volebních komisí zjistí, že jeho volební místnost nemá bezbariérový přístup, a vybere si dostupnější místnost.

4.5.7 Vznik seznamu voličů v přechodném období

V přípravné fázi je nutné přechodnými ustanoveními upravit naplnění seznamu voličů daty. System automaticky vytvoří z ROB základ. Zastupitelské úřady budou muset přepsat do systému všechny údaje o českých občanech, kteří nemají v ČR trvalý pobyt.

5. Registr kandidátních listin

5.1 Co systém obsahuje

Online formulář pro neautentizované podání kandidátní listiny nebo přihlášky k registraci (dále jen „kandidátní listina“).

Funkce pro elektronickou autentizaci podání.

Údaje z podání odeslaných z online formulářů a čekajících na autentizaci.

Pracovní prostředí registračních úřadů, kde se po přijetí autentizovaného podání zobrazují data ke zpracování v registračním řízení.

Samotný registr kandidátních listin (zde jsou již registrované údaje), který obsahuje v členění podle druhů voleb, registračních úřadů a jednotlivých podání:

- databáze kandidátů – fyzických osob – jméno, příjmení, pohlaví, datum narození, obec trvalého pobytu (popř. část obce), akademické tituly, povolání, volební strana, politická příslušnost, navrhuje strana. Informace o tom, zda kandidát odstoupil, byl odvolán, nebo vyškrtnut.
- databáze volebních stran - identifikace strany, typ, složení, volební obvod a druh voleb, kde má registrovanou kandidátní listinu nebo přihlášku, zmocněnec, kontaktní údaje na zmocněnce, statutární orgán, číslo podání kandidátní listiny generované systémem v daném volebním obvodu a druhu voleb.

Databáze hlasovacích lístků v členění dle druhu voleb, volebních obvodů a volebních stran.

Datové úložiště dokumentů registračního řízení (existující paralelně vedle spisové služby).

Pomocný seznam registračních úřadů (bude vycházet ze zákonů).

Veřejné rozhraní (viz níže).

5.2 Kdo bude mít přístup

Zmocněnci volebních stran (v některých případech i volební strany přímo) ke svému podání.

Registrační úřady, Ministerstvo vnitra.

Český statistický úřad (s oprávněními ke stahování dat). Soudy.

Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (registrační úřad už nebude muset sdělovat adresně Úřadu, kdo podal kandidátní listinu).

Výrobce hlasovacích lístků (přístup omezený na oprávnění ke stahování dat).

5.3 Odkud bude systém čerpat data

Registr obyvatel – ztotožnění fyzických osob (zmocněnci, kandidáti).

RÚIAN – pro zajištění skladby volebních obvodů k vymezení územního rozsahu oprávnění volební strany přistupovat do systému členů okrskových volebních komisí (OVK).

Národní identitní autorita (NIA) – identifikační údaje uživatele ztotožňujícího se elektronickou identitou.

5.4 Kam bude systém poskytovat data

Zmocněncům, volebním stranám – nahlížení na stav podání, avíza, výzvy registračního úřadu.

Výrobci hlasovacích lístků.

Českému statistickému úřadu – pro vytvoření databáze ke zveřejnění na volby.cz a především pro zpracování výsledků voleb.

Registru členů OVK pro účely nastavení rozsahu přístupových oprávnění volebních stran. Je potřeba zajistit, aby v registru členů OVK neměla táž volební strana přístup k nominaci do téže OVK víckrát.

5.5 Jak to bude fungovat

Základním principem je sjednocení kvality dat vstupujících do registračního řízení a posílení odpovědnosti volebních stran za obsah kandidátních listin. Zavedení informačního systému bude spojeno se změnami pravidel registračního řízení, které zákon nově postaví na povinném podání kandidátní listiny za pomoci online formuláře a s následným potvrzením výstupů z tohoto formuláře volební stranou a jejich zasláním registračnímu úřadu. Online formulář pomůže volebním stranám s podáním kandidátní listiny – bude dostatečně návodný a zčásti může i pohlídat úplnost podání. Registračním úřadům systém usnadní práci s kandidátními listinami, mimo jiné bude podporovat automatické porovnávání identifikačních údajů kandidátů s ROB a ISEO a zajistí automatické kontroly duplicit. Systém také zabezpečí export dat pro výrobu hlasovacích lístků a pro zpracování výsledků voleb (úkol ČSÚ).

5.5.1 Podání v informačním systému – volební strana vůči registračnímu úřadu

Zákon stanoví pevnou lhůtu pro podání kandidátní listiny bez možnosti doplňování. Zákon navíc nově stanoví termín, od kdy lze kandidátní listinu podat – k tomuto datu se technicky otevře možnost online podání.

Zmocněnec volební strany, popřípadě nezávislý kandidát si vytvoří v systému uživatelský profil. Využije k tomu elektronickou identitu (elektronický občanský průkaz – eOP, nebo identifikaci prostředkem „Jméno, heslo, SMS“). Dříve vytvořený profil lze použít i v příštích volbách.

Vytvoření uživatelského účtu je podmínkou pro zpřístupnění dalších funkcí registru kandidátních listin. Především samotného podání (díky profilu bude možné se vracet k uloženému rozpracovanému podání), ale také třeba budoucího nahlížení do dokumentů registračního řízení a profil se uplatní i v registru členů okrskových volebních komisí při delegování jejich členů zmocněncem. **Podmínka zřízení uživatelského profilu ovšem není omezující, neboť zřízení elektronické identity aktivací certifikátu na občanském průkazu nebo profilu na portálu www.eidentita.cz je otevřeno každému a nejedná se o nepřiměřeně náročné úkony.**

Zmocněnec po přihlášení do systému má přístup k online formuláři podání kandidátní listiny. Kandidátní listinu bude nutné vždy vyplnit v informačním systému. Poté zmocněnec návrh podání uloží a zvolí metodu autentizace.

Registr kandidátních listin nabídne dvě varianty. Obě zohledňují nezbytnost autentizace kandidátní listiny jak zmocněncem, tak volební stranou:

A. Zmocněnec a volební strana (osoba oprávněná podepisovat) disponují elektronickou identitou

Zmocněnec se autentizuje elektronickou identitou (resp. je již autentizován, neboť se takto přihlásil do uživatelského profilu).

V autentizačním formuláři zajistí zmocněnec přístup osobě oprávněné za volební stranu kandidátní listinu podepsat.

Zmocněnec sdělí volební straně identifikační číslo podání, které generuje systém. Osoba oprávněná podepsat kandidátní listinu za volební stranu se pomocí přístupových údajů přihlásí do systému, podle identifikačního čísla otevře uložený a zmocněncem již autentizovaný formulář podání a potvrdí elektronickou identitou. Tím se podání stane aktivním a řádně podaným pro registrační úřad. V případě koalic se tak stane až poté, co podání autentizuje poslední ze zúčastněných politických stran a hnutí.

B. Volební strana nemá elektronickou identitu

Systém vytvoří na základě údajů vložených zmocněncem do elektronického formuláře dokument určený k podpisu. Dokument bude opatřen identifikačním číslem podání. Podání kandidátní listiny pak může proběhnout těmito způsoby:

- vytisknout ji a zaslat s podpisem statutárního orgánu volební strany registračnímu úřadu v listinné podobě,
- vytisknout ji a po fyzickém podpisu statutárního orgánu provést autorizovanou konverzi a poté odeslat prostřednictvím e-mailu nebo datové zprávy,
- stáhnout ji jako pdf a s elektronickým podpisem statutárního orgánu odeslat prostřednictvím e-mailu nebo datové zprávy.

Tato metoda vyžaduje na straně registračního úřadu dodatečnou aktivitu v podobě ověření shody dat v systému s podepsaným dokumentem. Jde o to, aby byl systém odolný proti pokusu hypotetického zmocněnce předložit statutárnímu orgánu k podpisu jinou verzi kandidátní listiny. Registrační úřad ale nemusí provádět kontrolu písmeno od písmene. Stačí kontrola identifikačního čísla podání, shody volební strany, shody zmocněnce, počtu kandidátů, jejich jmen a příjmení a pořadí. **Pokud v těchto údajích nebude mezi daty v systému a podepsaným dokumentem shoda, pohlíží se na podání, jako by nebylo učiněno.**

Podání kandidátní listiny nezávislého kandidáta bude o to jednodušší, že nevyžaduje vícenásobnou autentizaci. Kandidátní listinu vytvoří v systému nezávislý kandidát a také ji autentizuje. V tomto směru postupuje nezávislý kandidát v zásadě jako zmocněnec. Vytvoří si uživatelský profil, a buď využije elektronické identity k potvrzení podání, nebo může zvolit

cestu podpisu vygenerovaného dokumentu a odeslání v listinné podobě nebo elektronicky po autorizované konverzi nebo s elektronickým podpisem. (Vzhledem k tomu, že se již do registru kandidátních listin hlásil elektronickou identitou, je pro něj přirozeně nejjednodušší potvrdit takto i kandidátní listinu. Nicméně nelze vyloučit, že nezávislý kandidát bude chtít podat kandidátní listinu v listinné podobě například spolu s peticí na podporu své kandidatury.)

Výše uvedené postupy podání kandidátní listiny jsou dostatečně variabilní a přístupné, takže systém nebude připouštět další varianty. Na straně systému (a hlavně registračních úřadů) je totiž potřeba pokud možno konsolidovat cesty, jimiž se otevírá registrační řízení.

Poznámka:

System neumožní podání, které by bylo podepsáno statutárním orgánem volební strany a odesláno z datové schránky zmocněnce bez zmocněnceva podpisu. Takový postup totiž odporuje § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů („Úkon učiněný osobou uvedenou v § 8 odst. 1 až 4 nebo pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.“)

Prohlášení kandidátů a další podepsané přílohy se budou posílat buď s elektronickým podpisem, nebo po autorizované konverzi. Lze je odeslat i naskenované, nebo vůbec neuložit, pokud originály budou doručeny s podepsanou verzí v listinné podobě.

Petice na podporu nezávislých kandidátů s vlastnoručními podpisy petentů bude nutné vždy doručit v listinné podobě, nebo s autorizovanou konverzí – fakticky bude tato možnost limitovaná rozsahem petice. System umožní i vložení odkazu na petici vedenou v nástroji ePetice.

Chybějící přílohy (nestanoví-li zákon jinak) bude možné dodávat i posléze po uplynutí lhůty v rámci odstranění vad.

Rozhodující pro platné podání, tedy i pro dodržení lhůt, bude okamžik kompletní autentizace ve variantě A nebo doručení podepsané verze ve variantě B.

Podanou kandidátní listinu již nelze doplňovat (jedině ve lhůtě pro podání vzít zpět a podat znovu). V harmonogramu přípravy voleb se získá disponibilních 6 dnů, které dnes jsou vyhrazeny pro doplňování kandidátů a změny pořadí.

Podstatným principem je větší důraz na odpovědnost volební strany za data, která vkládá do systému, a za výslednou podobu dat, která se promítnou například do hlasovacího lístku.

5.5.2 Jak bude vypadat online rozhraní pro podání (formulář)

Prostřednictvím odkazu v informačním systému se otevře níže zobrazený formulář určený pro konkrétní druh voleb (pro příklad byly využity volby do zastupitelstev obcí). Formulář bude po vyhlášení voleb od zákonem stanoveného data všeobecně dostupný přihlášeným uživatelům.

Široká přístupnost formuláře (založit si uživatelský profil s využitím elektronické identity může v zásadě každý) je nezbytná, neboť systém má sloužit k výkonu pasivního volebního práva a

nemůže mu klást překážky. Zároveň to ale znamená, že například nelze již při vyplňování online formuláře umožnit verifikaci vkládaných údajů proti informačnímu systému evidence obyvatel. Této možnosti by totiž mohl využít kdokoli bez seriózního zájmu podat kandidátní listinu, ale naopak s nekalým zájmem ověřovat si znalost údajů o jiných lidech. Skutečnost, že by byl takový člověk systémem identifikován a jeho dotazy na údaje by byly logované, nemusí být dostatečnou zárukou, že by k takovému nedůvodnému a extenzivnímu ověřování údajů vůči základním registrům nedocházelo.

Důsledkem otevřenosti systému bude také možnost kohokoli vyplnit formulář jen tak pro zábavu. Systém bude muset být dostatečně robustní (nicméně přístup pod elektronickou identitou alespoň vylučuje činnost robotů), aby tento nápad nevážných pseudopodání unesl. Podstatné je, že k platnému dokončení podání je potřeba odeslat autentizovanou verzi. Nevážné pokusy o podání tedy budou mít toliko za následek vytváření záznamů v systému (včetně identifikačních čísel podání), které ale nikdy nebudou registračním úřadem akceptovány, poněvadž nebudou spárovány s regulérním podáním – nedojde tedy ani k zahájení řízení. Po uplynutí lhůty pro podání kandidátních listin budou tato slepá podání registračním úřadem ze systému odstraněna a po uplynutí lhůt pro soudní přezkum registračního řízení nevratně vymazána.

Podání kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva

vyplní se automaticky po zadání obvodu konané ve dnech 7. a 8. října 2022

Volební obvod automaticky se vyplní název a adresa RÚ z pomocné databáze

Typ volební strany

Název volební strany

Zkrácený název volební strany

	Jméno	Příjmení	Datum narození	Adresa místa trvalého pobytu
Zmocněnec <small>(aktivuje se v závislosti na typu volební strany)</small>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="button" value="Vložit náhradníka"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Kandidát:

Jméno	Příjmení	Pohlaví	Datum narození	Obec trvalého pobytu	Akademické tituly a povolání	Prohlášení*
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="button" value="Nahrát"/>
<input type="text" value="Název politické strany nebo politického hnutí, jehož je kandidát členem, nebo údaj „bez politické příslušnosti“"/>				<input type="text" value="Označení politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhuje, nebo údaj o tom, že jde o nezávislého kandidáta (aktivuje se v závislosti na typu volební strany)"/>		

* V případě, že nebude nahráno prohlášení kandidáta s elektronickým podpisem nebo jako výstup autorizované konverze, musí být doručeno v listinné podobě s vlastnoručním podpisem.
Petici na podporu nezávislého kandidáta nebo sdružení nezávislých kandidátů je nutné doručit v listinné podobě.

	Jméno	Příjmení	Funkce
Osoba oprávněná k podpisu kandidátní listiny <small>(aktivuje se v závislosti na typu volební strany)</small>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="button" value="Další řádek"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Umožní uložit rozpracovaný formulář do uživatelského profilu.

Následuje potvrzení Vaší elektronickou identitou (a zadání identifikátorů datové schránky politické strany nebo hnutí).

Budete vyzváni ke kontrole údajů a poté k odeslání formuláře bez autorizace. V uživatelském profilu si poté stáhnete pdf dokument k podpisu. Podepsaný dokument pak můžete odeslat v listinné podobě nebo v tomto systému elektronicky.

Poznámky k online formuláři:

1) V některých typech voleb bude nutné, aby před otevřením formulářů k podávání kandidátních listin (aktivování linku na úvodní stránce) registrační úřady nastavily v systému vstupní hodnoty.

Například v komunálních volbách půjde o tyto údaje:

- počet členů zastupitelstva (tato hodnota se tak jako tak bude muset vkládat do systému pro účely výroby hlasovacích lístků; její vložení před začátkem registračního řízení však zvyšuje uživatelský komfort – přímo reguluje počet řádků pro zadávání kandidátů, byť bude na počátku životního cyklu voleb působit určité pnutí v termínech a zvyšovat nároky na komunikaci obcí a registračních úřadů),
- existence volebních obvodů v obci,
- potřebný počet podpisů na petici na podporu nezávislého kandidáta (hodnota sice nebude funkčním parametrem systému – systém nebude umět zkontrolovat počet podpisů na petici a podle toho třeba „nepustit“ volební stranu dál, ale jejím propsáním do formuláře bude využit informační potenciál tohoto nástroje).

Obecně vzato, bude-li na prahu registračního řízení nastavena hodnota počtu volených mandátů, bude tlačítkem „Další kandidát“ možné přidávat řádky pro další kandidáty až do nejvyššího možného počtu kandidátů pro daný zastupitelský sbor. Ve většině voleb lze tuto hodnotu nastavit defaultně podle právních předpisů.

V případě voleb do zastupitelstev obcí by ale bylo nezbytné, aby počty členů zastupitelstva pro jednotlivé obce zadaly do systému registrační úřady na základě sdělení jednotlivých obcí (dnes jsou zastupitelstva obcí povinna počet členů nového zastupitelstva stanovit nejpozději 85 dnů přede dnem voleb). Tento údaj by zastupitelstvo muselo neprodleně sdělit registračnímu úřadu, který by jej obratem zapsal do systému (systém by u malých zastupitelstev následně přičetl 1/3).

Registrační úřad by dále zadal i údaje o volebních obvodech (ty jsou rozhodující již při vyplnění záhlaví formuláře).

Když už bude registrační úřad zadávat do systému pro volby do zastupitelstev obcí vstupní hodnoty, hodí se, aby zadal také počet podpisů na petici na podporu nezávislého kandidáta. Ten se liší obec od obce. Dnes počet podpisů zveřejňuje registrační úřad na úřední desce také nejpozději 85 dnů přede dnem voleb – tento údaj by se do registračního formuláře propisoval pro informaci (formulář by neměl vnitřní vazby pro kontrolu petic, zvláště když petice budou zasílány nadále v listinné podobě). Údaj by se zobrazoval v závislosti na zvoleném typu volební strany.

Poté by byla pro příslušný volební obvod zpřístupněna registrace – kterýkoli přihlášený uživatel bude moci otevřít v systému formulář pro registraci.

2) V záhlaví se uvádí název volební strany, její typ a názvy politických stran. Ve třetí položce je k úvaze použití rozbalovacího seznamu názvů politických stran z registru osob. Při volbě typu volební strany „politická strana“ by byl ve třetí položce jen jeden

řádek a název by se propsal i do názvu volební strany. Zákon by stanovil, že tyto názvy musejí být totožné, je-li typ volební strany politická strana nebo hnutí – tím by legalizoval automatické propsání. Zákon by i stanovil, že název koalice nesmí odporovat jejímu složení.

3) Slabým místem rozbalovací nabídky názvů politických stran může být pomalá aktualizace zdrojových dat v registru osob v situaci, kdy těsně před koncem lhůty pro podávání kandidátních listin se registrují nové politické strany. Řešením může být doplnění nové strany do rozbalovací nabídky ručně Ministerstvem vnitra jako správcem systému. U čerstvě registrovaných stran bude nutné také počítat s tím, že podání kandidátní listiny budou autorizovat členové přípravného výboru (Nemuseli by je podepisovat, pokud by jako pravidlo byla stanovena autorizace podání jen zmocněncem – pouze by se přikládalo zmocnění. Značnou nevýhodou je ale chybějící projev vůle volební strany těsně před podáním. Zmocněnce pro účely voleb totiž nelze zcela zaměňovat se zmocněncem podle soukromého práva.)

4) U kandidáta je ve formuláři uvedena pouze obec trvalého pobytu. Odpovídá to současnému stavu a mělo by to odpovídat účelům registračního řízení včetně ověření totožnosti a hledání duplicit. V případě pochybností může registrační úřad (ručně) využít údaj o adrese místa trvalého pobytu z čestného prohlášení kandidáta. Nově bude ale nutné uvádět na formuláři celé datum narození kandidáta.

5.5.3 K dokončení elektronického podání:

K dokončení elektronického podání – tedy k platnému podání kandidátní listiny registračnímu úřadu viz možnosti autorizace uvedené v bodu 5.5.1.

5.5.4 Zpracování podání registračním úřadem

Data vložená do informačního systému registru kandidátních listin jsou v systému dostupná registračním úřadům. Úřadu se zobrazí automaticky po elektronické autentizaci nebo je aktivuje přímo úřad po přijetí a kontrole řádně podepsané verze podání. Daty z elektronických formulářů, jimž se do konce lhůty pro podání kandidátních listin nedostalo autorizace některým z přípustných způsobů, se registrační úřad nebude muset zabývat. Po uplynutí lhůt pro soudní přezkum budou tato neautorizovaná data smazána. Registr bude databází údajů z kandidátních listin a prezentačním prostředím dokumentů registračního řízení. Spisová služba bude vedena mimo tento systém.

Registr kandidátních listin ulehčí registračním úřadům práci, aniž by ztížil přístup kandidujících subjektů k registračnímu řízení.

- Sjednotí se způsoby podání kandidátních listin (buď ji úřad přijme přímo v systému, nebo v systému s potvrzením v listinné podobě).
- Kandidátní listiny budou čitelné; odpadnou listiny psané ručně.
- Sníží se rozmanitost chyb v podání. Systém bude do jisté míry hlídat úplnost podání. Neumožní odeslat podání bez vyplnění podstatných náležitostí.
- Ověření totožnosti kandidátů bude z velké části automatické.
- Kontrola duplicit bude automatická.

- Generování výzvy k odstranění nedostatků bude zčásti automatické.
- Odpadne možnost doplňovat kandidáty a měnit jejich pořadí v době 6 dnů po uplynutí lhůty pro podání kandidátních listin.
- Zmocněnci budou nahlížet do dokumentů registračního řízení (podle zákona půjde o realizaci nahlížení do spisu) a zjišťovat informace o obsahu a stavu podání online.
- Registrační úřad bude losovat čísla volebních stran přímo v systému.
- Data pro výrobu hlasovacích lístků budou zpřístupňována výrobcí lístků automaticky. Také Český statistický úřad si bude stahovat data pro tvorbu svého registru kandidátů sám.

Postup registračního úřadu

1) Registrační úřad si zobrazí podání učiněné způsobem (A). U podání způsobem (B) registrační úřad zkontroluje shodu podání v systému s doručenou podepsanou verzí (věnuje se mu tedy až po přijetí podepsané verze) a při kladném výsledku je přijme do ostrého pracovního prostředí. Kontroluje se shoda identifikačního čísla podání, shoda volební strany, zmocněnce a jmen a příjmení, pořadí a počtu kandidátů. Není tedy potřeba pro účely zjištění, že bylo učiněno podání, kontrolovat data písmeno od písmena. Kontrola náležitostí proběhne až následně, ale podkladem pro ni je elektronická verze.

Pokud při kontrole shody listiny a elektronické verze bude shledán nedostatek, registrační úřad neprodleně vyrozumí volební stranu o tom, že kandidátní listina nebyla podána.

2) Registrační úřad zaznamená do systému a případně nahraje do datového úložiště obrazy částí podání doručených jinak než v systému (např. prohlášení kandidátů, údaje o počtu listů petice). Úřad již nebude vyhotovovat pro zmocněnce potvrzení o obsahu podání. Zmocněnec může po přihlášení do uživatelského profilu nahlížet na stav a obsah svého podání neomezeně.

3) Kontrola podpisů a náležitostí, úplnosti podání. Případná výzva k doplnění se bude generovat po kontrole kandidátů vůči ROB.

4) Kontrola kandidátů vůči ROB.

Tato část procesu dozná zásadní změny.

Současný stav – příklad komunálních voleb – papírové kandidátní listiny kontroluje registrační úřad namátkově vůči ISEO. Některé úřady se snaží provést úplnou kontrolu, nejde ale o normu. Záleží na nápadu práce, zavedené praxi úřadu a pracnosti postupu. Ne všechny údaje tedy před kontrolou duplicit (viz níže) projdou kontrolou vůči ISEO.

Nová úprava:

Systém provede na pokyn registračního úřadu automatickou kontrolu osob (zmocněnců, kandidáta, statutárního orgánu) vůči ROB. Označí kandidáty, u nichž nenašel shodu, a kandidáty, u nichž našel více shod. U těchto kandidátů se dále postupuje takto: Registrační úřad případně upraví zjevné překlepy, popřípadě opraví údaje podle čestného prohlášení (tento krok výslovně upraví zákon). Jinak vyzve volební stranu (zmocněnce) k odstranění nedostatků, tedy k podání validních informací, které poté registrační úřad zadá do systému místo zpochybněných a ověří je. Nedojde-li ani tak k jednoznačnému ztotožnění, bude kandidát vyškrtnut.

Tato fáze tedy vede k případné výzvě k odstranění nedostatků podání (shrnou se do ní nedostatky náležitostí z bodu 3 a případné neztotožnění osoby).

Poznámky:

Ani v novém systému nemá volební strana možnost kontrolovat údaje kandidátů vůči ROB sama.

Ztotožnění osoby statutárního orgánu sice je možné, pokud jde o existenci osoby, již ale nelze zajistit automatickou kontrolu toho, zda je daná osoba oprávněna jednat za volební stranu (statutárním orgánem se zde rozumí obecně osoba oprávněná jednat, nikoli statutární orgán stricto sensu). Verifikace statutárních orgánů zřejmě bude muset být ponechána na registračních úřadech, aby ji provedly ručně.

5) Kontrola duplicit mezi podanými kandidátními listinami (kandidáti i zmocněnci) – proběhne automaticky okamžitě poté, co se ukončí fáze identifikace na relevantních kandidátních listinách. Osoby budou porovnávány podle jména, příjmení a data narození. Hned poté provede registrační úřad odstranění duplicit podle zákonem stanovených pravidel (vyškrtává se kandidát uvedený na více kandidátních listinách z té listiny, k níž nedoložila volební strana prohlášení kandidáta; je-li prohlášení u více kandidátních listin, škrtně se na všech kandidátních listinách).

Dojde-li během registračního řízení k vyškrtnutí kandidáta, systém posune čísla následujících kandidátů. Rozhodne-li soud posléze jinak, kandidát se nahraje zpět z historické verze.

6) Kontrola petic nezávislých kandidátů.

7) Registrační úřad zašle volební straně (zmocněnci) výzvu k odstranění nedostatků podání. Na základě reakce zmocněnce (třeba provedení změn v listinném podání s parafou) na výzvu registrační úřad provede změny v informačním systému (o všech krocích se vede časová stopa). Zmocněnec má přístup k historii změn v uživatelském profilu.

V případě duplicit, které vyjdou najevo až po odstranění jiných vad na základě výzvy (tedy po ztotožnění kandidáta), dojde k vyškrtnutí kandidáta již bez předchozí výzvy volební strany k nápravě.

8) Vydání rozhodnutí o registraci a zveřejnění v systému.

9) Po rozhodnutí o registraci se zaznamená výsledek řízení a při kladném výsledku kandidáti vstoupí na pevně do registru (s možností odvolání kandidáta a dalších změn, viz níže). Při záporném výsledku zůstanou data v pracovním prostředí registračního řízení do uplynutí lhůty pro soudní přezkum, resp. do výsledku přezkumu. Definitivní odmítnutí registrace znamená, že data spadnou do historie s příznakem odmítnuté listiny.

10) Registrační úřad vkládá do systému informace o probíhajícím i ukončeném soudním řízení.

11) Do úložiště pro příslušné řízení registrační úřad nahraje rozhodnutí o registraci, případný návrh na soudní přezkum a usnesení soudu.

12) Systém provede losování čísel volebních stran podle předem zveřejněného algoritmu (losují se po registraci).

13) Systém zpřístupní data pro výrobu hlasovacího lístku výrobcí (umožní mu jejich stahování, nikoli však editaci).

5.5.5 Postup registračního úřadu v případě odvolání nebo odstoupení kandidáta

Registrační úřad přijme odvolání/odstoupení, otevře kandidátní listinu a u dat konkrétního kandidáta využije možnosti „Odvolání/Odstoupení“. (Tedy pohled na registr kandidátních listin ze strany registračního úřadu obsahuje další funkcionality, včetně obecnějšího tlačítka „Editovat“.) Důležité je, že změnu provede v informačním systému vždy registrační úřad, nebudou ji provádět přímo volební strany; vycházet bude z podání strany, popř. kandidáta, které však již nebude učiněno prostřednictvím online formuláře.

Do datového úložiště registrační úřad nahraje příslušný dokument, na jehož základě k odvolání nebo odstoupení došlo.

Způsob, jakým se odvolání nebo odstoupení promítne do kandidátní listiny, závisí na fázi volebního procesu. Do vydání rozhodnutí o registraci se místo kandidáta uprázdní a čísla následujících kandidátů se posunou. Doplnit kandidáta již nelze. Po vydání rozhodnutí o registraci zůstává kandidát na kandidátní listině, tiskne se i na hlasovací lístek, ale v databázi je u něj příznak odvolání/vzdání se a při sčítání hlasů se k němu nepřihlíží. Povinnost registračního úřadu zajistit vyvěšení informace o vzdání se nebo odvolání ve volební místnosti bude nadále platit.

5.5.6 Příprava hlasovacích lístků

Po uzavření registrace za volební stranu se její data zpřístupní ke stažení výrobcem hlasovacích lístků.

Zároveň se vytvoří volné položky pro případné registrace, kde se čeká na rozhodnutí soudu.

Další postup:

- 1) Obsah údajů z kopie databáze je pro výrobce hlasovacích lístků v této fázi závazný.
- 2) Výrobce z dat vysází HL a nahrává je do úložiště – po potvrzení uložení HL výrobcem registrační úřad HL kontroluje (případné úpravy si vyžádá od výrobce přes kontaktní osobu – dnes tzv. KIV). Úpravy nelze provádět navzdory údajům obsaženým v registru kandidátních listin.
- 3) Kontrola zmocněncem - online v systému.
  - Pokud zmocněnec objeví na HL chybu v psaní a počtech: sdělí to registračnímu úřadu, který nejdříve ověří, jestli chyba není už v registru – pokud ano, opraví ji. Je na výrobcí, jakým způsobem technologicky zajistí promítnutí opravy do pdf.
- 4) Nevyužije-li práva zmocněnec, imprimuje registrační úřad.

Princip: Jakákoli oprava obsahu údajů musí být nejdříve promítnuta do registru kandidátních listin a teprve na základě registru ji lze promítnout do hlasovacího lístku. Jako pravidlo stanovené přímo zákonem by mělo platit také to, že po registraci již lze opravovat pouze zjevné chyby v psaní a počtech, nikoli změnit třeba příjmení v návaznosti na sňatek po registracích nebo údaj o politické příslušnosti nebo povolání. Ze zákona tedy bude zřejmé, že hlasovací lístky odrážejí stav v době registrace.

5.5.7 Zjišťování výsledků voleb

Okrskové volební komise se systémem nepracují.

Český statistický úřad má přístup a zkopíruje si ze systému data. Výsledky zpracovává na svých zařízeních, svými algoritmy a zveřejňuje ve své části webu.

5.5.8 Podoba a obsah veřejného rozhraní

Samotný systém registru kandidátních listin poskytne přes veřejné rozhraní úvodní stránky ISSV přístup k obecným informacím o kandidaturách, vybraným údajům o průběhu řízení, veřejné databázi hlasovacích lístků a k vytvoření uživatelského profilu. Přihlášený uživatel se dostane k online formuláři a přes svůj profil k nahlížení do dokumentů příslušného registračního řízení, v němž je zmocněncem nebo nezávislým kandidátem. Nezávislý kandidát a politická strana a politické hnutí budou mít po zadání identifikačního čísla podání přístup též k autorizaci kandidátní listiny přihlašovacími údaji do datové schránky.

Veřejnou prezentaci dat ze seznamu kandidátů bude nadále zpracovávat ČSÚ jako svoji vlastní databázi. **ČSÚ bude též nadále zpracovávat a zveřejňovat výsledky voleb – tato agenda nebude součástí ISSV.**

Z uživatelského pohledu se jeví jako vhodné, aby existovala pro volby jedna internetová stránka, v níž se bude vstupovat do dvou hlavních sekcí – pod správou ČSÚ (v zásadě dosavadní volby.cz) a pod správou Ministerstva vnitra (ISSV). Obě sekce budou často vzájemně provázané. Například při prohlížení seznamu kandidátů pro konkrétní obvod (sekce ČSÚ) bude možné přejít přes odkaz na příslušné veřejné dokumenty v datovém úložišti nebo databázi hlasovacích lístků (sekce ISSV). Dokumenty budou muset být editorem (v datovém úložišti registračním úřadem, v úložišti HL výrobcem HL) opatřeny metadaty, podle kterých je systém bude moci třídit a také zpřístupňovat veřejnosti na dotaz (např. ve vyhledávání).

ČSÚ by publikoval jak seznamy kandidátů před volbami, tak výsledky voleb. Proto je nutné zákonem výslovně stanovit také následující úkoly ČSÚ:

- na základě údajů z registru kandidátní listin vytváří databázi kandidátů určenou ke zpřístupnění veřejnosti (včetně otevřených formátů celé databáze) před konáním voleb, včetně doplňujících statistik,
- zveřejňuje historické údaje o volebních stranách, kandidátech a výsledcích voleb,
- zpracovává výsledky voleb (s využitím databáze kandidátů) a zveřejňuje je.

Pro tyto účely bude ČSÚ přebírat data z registru kandidátních listin, a to podle vlastních potřeb a algoritmů (přes eGSB) záhy po registracích a následně bude staženou verzí aktualizovat, neboť v registru může docházet ke změnám i mezi registracemi a volbami. Otevřené k převzetí budou vždy jen platně zaregistrované volební strany.

Zveřejnění dat o volebních stranách a kandidátech proběhne u ČSÚ hned po registracích – zákon stanoví pevný termín (v té chvíli ještě bez **vylosovaných** čísel volebních stran, která se promítnou až v dalších aktualizacích zveřejněné databáze).

Toto řešení, kdy veřejná prezentace obsahu registru bude zprostředkována ČSÚ, se jeví jako efektivní s ohledem na to, že ČSÚ již má vytvořeny postupy pro systematické zpracování

databáze do podoby vhodné k uveřejnění. Bylo by tedy zbytečné vytvářet takové algoritmy znovu, zvláště když ČSÚ potřebuje s databází tak jako tak pracovat při zjišťování výsledků voleb.

Veřejné rozhraní registru kandidátních listin (tedy v sekci ve správě MV) průběžně obsáhne další informace, které uleví registračním úřadům od žádostí o přístup k informacím:

- po lhůtě pro podání kandidátních listin se zveřejní informace, kdo podal kandidátku,
- zveřejňují se rozhodnutí o registraci,
- veřejně budou k dispozici náhledy hlasovacích lístků (benefit pro voliče; poptávka zdravotně postižených po on-line dostupnosti HL).

Pozn.: V období mezi koncem registrací a volbami se bude dále průběžně aktualizovat obsah registru kandidátních listin i z něj převzatá data u ČSÚ – odpadávají totiž kandidáti a opravují se chyby v psaní a počtech (opravy např. v návaznosti na imprimování hlasovacích lístků).

K číselníku volebních stran:

Číselník volebních stran (nezaměňovat s losovanými čísly) je standardním nástrojem práce ČSÚ, který jej vede od roku 1998. Číselník obsahuje cca 1200 zápisů, včetně již uprázdněných čísel. Číselník představuje posloupnost (relativně spojitou), nové volební strany dostávají číslo o 1 větší než poslední položka.

Pro účely historické spojitosti dat o výsledcích voleb je záhodné převzít stávající číselník a navázat na něj.

Číslo nebude přidělovat registr kandidátních listin, ale přidělí jej ČSÚ, a to pro svoje potřeby.

5.6 Dopady na registrační proces

5.6.1 Podání kandidátní listiny a jeho změny a opravy

Podanou kandidátní listinu nebude možné doplňovat. Zákony ale jednotně umožní její zpětvzetí (bez využití elektronického formuláře, tedy prostým podáním listinou nebo elektronicky podle obecných pravidel a s jednoznačnou identifikací podání číslem). Pak lze (běží-li ještě lhůta) podat novou listinu. Není tím dotčeno odvolávání a odstupování kandidátů. To se bude dít samostatným podáním volební strany k registračnímu úřadu, který provede změnu v registru (čísla kandidátů za vyřazeným kandidátem se seřadí automaticky).

Po podání kandidátní listiny a dokonce i po registracích lze ještě připustit dílčí změny za účelem oprav údajů. Může je ale provést jedině registrační úřad na podnět nebo po projednání s volební stranou (zmocněncem). Půjde však pouze o zjevné chyby v psaní a počtech. Zákon by již neměl umožňovat například současnou praxi, kdy jsou po registraci poměrně časté opravy údajů o členství kandidáta v politické straně. Data tedy budou v zásadě konsolidována podle stavu ke dni registrace. Zvyšují se tím sice nároky na volební strany i registrační úřady, co se preciznosti týče, zároveň však bude posílena právní jistota a transparentnost přípravy voleb.

5.6.2 Uchovávání písemností, datové úložiště

Registr kandidátních listin bude sloužit také k uchovávání obrazů všech dokumentů z příslušného řízení. Systém v tomto směru nahradí spisovou službu (nebudou se vést duplicitní záznamy). Přístup k dokumentům se bude řídit jejich povahou. Některé budou zveřejňovány, jiné budou přístupné příslušné volební straně.

Data v registru kandidátních listin budou uchovávána v historii po dobu skartačních lhůt, jež budou převzaty ze stávající úpravy (10 let), popřípadě zkráceny.

5.6.3 Online přístup volebních stran k údajům o řízení

Registr kandidátních listin bude umožňovat elektronické nahlížení do dokumentů registračního řízení zmocněnci a nezávislému kandidátovi prostřednictvím jeho uživatelského profilu. Systém umožní zjistit stav řízení, ale také zobrazit si aktuální podobu kandidátní listiny, včetně historie změn a vstoupit do datového úložiště a prohlížet i neveřejné dokumenty týkající se řízení.

5.6.4 Odvolání zmocněnce

Kdykoli v průběhu řízení bude také volební strana oprávněna odvolat zmocněnce a nahradit jej jiným. Systém k tomu nabídne funkci, kterou může využít politická strana nebo hnutí a koalice politických stran a hnutí. Po zadání identifikačního čísla podání budou moci tyto volební strany nahradit údaje o zmocněnci přímo v registru kandidátních listin.

Vedle toho bude možné i nahradit zmocněnce podáním k registračnímu úřadu, který pak provede v systému odpovídající změnu.

V obou případech se změna promítne v tom, že dosavadní zmocněnec již nebude mít přes svůj uživatelský profil k podání přístup, zatímco novému zmocněnci se přístup zřídí.

5.7 Přístup Ministerstva vnitra do systému v případech, kdy není registračním úřadem

Přístup do databáze hlasovacích lístků – je potřebný, neboť MV zajišťuje a hradí výrobu lístků.

Přístup do pomocných seznamů – např. doplnění nového registračního úřadu nebo doplnění nové politické strany do rozbalovací nabídky (řešení situací, kdy se politická strana registruje záhy před volbami).

Přístup do datového úložiště – je nutné upřesnit vymezení druhů dokumentů a časového rozsahu přístupu.

Ministerstvo vnitra však nebude mít přístup k jakýmkoli údajům, např. za účelem zjištění, v jakém stavu je to které registrační řízení u jiného registračního úřadu. Není to totiž ani potřeba. Naopak, kdyby takový přístup mělo ministerstvo zjednáno, vystavilo by se náporu četných podání zjišťujících stav věci jen proto, že ministerstvo má příslušný přístup. V tomto směru bude stačit výběr z údajů na veřejném rozhraní.

(Nelze to však zaměňovat s nahodilým přístupem ministerstva k jakýmkoli údajům, které vidí z toho důvodu, že právě k systému přistupuje jako technický správce.)

6. Registr okrskových volebních komisí

6.1 Co systém obsahuje

V systému bude pro každý volební okrsek veden seznam členů okrskové volební komise (OVK). O každém členu se povedou údaje v rozsahu jméno, příjmení, datum narození, adresa místa trvalého pobytu, nominující volební strana, identifikace OVK (obec a okrsek), funkce v komisi. Nepovinnými údaji budou adresa pro doručování, email a telefonní číslo. V případě předsedů, místopředsedů a zapisovatelů budou i tyto kontaktní údaje povinné.

Dále bude systém obsahovat pro každý okrsek datum, čas a místo konání prvního zasedání komise a datum, čas a místo školení vybraných členů komise, adresu volební místnosti a telefonní spojení.

Nepovinnými budou údaje o účasti členů v komisi – budou sloužit jako pomůcka pro výpočet odměny.

Součástí systému bude i modul, kam se mohou hlásit zájemci o výkon činnosti člena komise z široké veřejnosti.

V systému nebudou data zvláštních okrskových volebních komisí.

6.2 Kdo bude mít přístup

Ministerstvo vnitra, Státní volební komise, Český statistický úřad, registrační úřady, obce.

Volební strany – přístup mají subjekty, kterým svědčí registrace kandidátní listiny (zmocněnci subjektů, jimž byly registrovány kandidátní listiny, popřípadě přímo nezávislí kandidáti).

Osoby, jimž přístup do registru jako svým zástupcům zřídí zmocněnci nebo nezávislí kandidáti.

Systém bude neveřejný (s výjimkou modulu dobrovolníků, kam může kdokoli způsobilý k účasti OVK uvést své údaje při prokázání zaručené elektronické identity); do veřejného rozhraní ISSV se budou propisovat jen data o volebních místnostech.

Český statistický úřad – počty členů OVK.

K datům v zásobárně zájemců z veřejnosti budou mít přístup pouze obce a dotčení zájemci k vlastním údajům.

6.3 Odkud bude systém čerpat data

Obsah systému bude zadáván volebními stranami (zmocněnci a nezávislími kandidáty) a obcemi. Systém bude komunikovat s ROB, s IS DS a ISEO (kvůli dohledání doručovací adresy). Údaje o volebních stranách bude systém čerpat z registru kandidátních listin. Odtud budou čerpány údaje i pro kontrolu, zda nominant do OVK není zároveň kandidátem.

Z RÚIAN budou přebírána data pro identifikaci volebních okrsků.

6.4 Jak to bude fungovat

Základním principem je nevytvářet databázi pouze jako statický seznam, ale jako nástroj, jenž usnadní práci zejména obcím. Proto není registr koncipován jako databáze, kterou by daty naplňovali starostové při redundantním přepisování údajů o členech komisí do

systemu. Naopak údaje budou do registru vkládat volební strany, čímž zároveň provedou nominaci svých zástupců v OVK. Starosta zadá následně údaje osob, které do komise jmenuje. Systém usnadní obcím také rozesílání pozvánek na první zasedání komise a na školení vybraných členů OVK.

6.4.1 Přístup zmocněnce do systému

Volební strany budou do systému vstupovat po identifikaci zmocněnce, popřípadě nezávislého kandidáta.

Pro tento účel je vhodné, aby ISSV disponoval jednotným řešením identifikace osob, které stojí mimo orgány veřejné moci a komunikují se systémem v neveřejných rozhraních. Jedná se právě o zmocněnce a kandidáty, tedy osoby ucházející se o veřejnou funkci, popřípadě pečující o zájmy kandidátů na takovou funkci. Od nich lze spravedlivě požadovat dostatečnou míru aktivity, motivace i kompetence zřídít si v ISSV uživatelský profil a za tímto účelem (pokud tak dosud neučinili) si zajistit prostřednictvím CzechPoint zaručenou elektronickou identitu nebo si aktivovat čip v elektronickém občanském průkazu.

Uživatelskému profilu zmocněnce budou v ISSV přiřazena jednotlivá podání v registru kandidátních listin.

Přihlášením do uživatelského profilu zmocněnec získá přes identifikátor konkrétního podání zaregistrované kandidátní listiny přístup do registru členů OVK. Systém si následně z registru kandidátních listin zjistí, jaké volební obvody má zmocněnci zpřístupnit.

6.4.2 Přístup zástupců zmocněnce do systému

Zvláště v případě velkých volebních obvodů (statutární město, kraj, ČR) nebo v situacích, kdy je pro registrační řízení určen volební stranou 1 zmocněnec pro více volebních obvodů, nemusí být v silách jednoho zmocněnce věnovat se obsazení všech okrskových volebních komisí.

Systém tudíž umožní zmocněnci vytvořit prostřednictvím svého uživatelského profilu přístupová práva další osobě, nebo osobám (zadá uživatelské jméno a heslo).

Tyto pověřené osoby budou mít oprávnění odvozená od profilu zmocněnce pouze pro účely obsazování okrskových volebních komisí.

Totéž může učinit i nezávislý kandidát; má v registru členů OVK oprávnění jako zmocněnec.

6.4.3 Delegování členů OVK

Zmocněnec nebo jím pověřené osoby následně zadávají do formulářů pro nominace členěných dle obcí nominanty volební strany - (jméno, příjmení, datum narození, místo trvalého pobytu, volitelně adresa pro doručování, email a telefonní číslo). Může uvést také preferovaný okrsek a jmenovat člena přímo do konkrétní OVK. Členové, u kterých nebude preference vyznačena, budou do komisí v obci rozděleni obcí nebo automaticky systémem po skončení lhůty pro nominace ze zásobníku vytvořeného pro obec členy ze všech volebních stran. Identifikaci volební strany, která člena jmenovala, doplní systém z registru kandidátů a zobrazí se až příslušné obci.

Systém bude hlídat, aby volební strana neměla pro týž okrsek možnost více nominací (při souběhu voleb). Pokud pro tutéž volební stranu bude zmocněnec přistupovat do registru

členů OVK přes podání jiné kandidátní listiny v souběžných volbách pro totéž území, systém zjistí, že táž volební strana již člena komise jmenovala (u každého člena nominovaného volební stranou bude identifikace nominující strany) a další nominaci neumožní.

Po vyplnění formuláře potvrdí zmocněnec odeslání.

Až do uplynutí lhůty pro nominace bude u každé nominované osoby pro volební stranu aktivní tlačítko „Zrušit“. Po zrušení nominace bude možné provést nominaci novou a tím dříve jmenovaného člena nahradit. Po uplynutí lhůty pro nominace bude možné již toliko opravit chybné údaje o nominovaném členovi na výzvu obce při verifikaci člena okrskové volební komise vůči ROB.

Není potřeba vyplnit nominace pro všechny okrsky naráz při jednom přihlášení. Především, volební strana nemusí práva nominovat členy OVK využít. Při příštím přihlášení však budou okrsky, které již strana obsadila, pro nominace toutéž stranou neaktivní. Tím se zajistí jak možnost nominovat po etapách, tak možnost, aby nominace provedlo více osob za jednu volební stranu (zmocněnec a jím pověřené osoby). Po potvrzení se data automaticky propíší obci v jejím účtu (po uplynutí lhůty pro nominace).

Volební strana bude mít nadále právo jmenovat ke konkrétnímu členovi i jeho náhradníka. Pokud strana tuto možnost využila, starosta při odpadnutí příslušného člena tlačítkem „Náhradník“ vymění člena komise v seznamu. To platí, pokud byl u konkrétního náhradníka uveden také konkrétní volební okrsek v dané obci. Jinak systém nabídne starostovi na výběr z náhradníků volební strany pro danou obec, u nichž nebyl okrsek uveden.

Co uvidí volební strana:

Volební strana: XY, číslo v registru kandidátů

Volby do zastupitelstev obcí a do Senátu říjen 2022
Volební obvod 56 – Břeclav
 A B C Č D E F G H I J K L M N O P Q R Ř S Š T U V W X Y Z
 ...

Milovice (Senát), počet okrsků 1
Člen komise

Jméno*	Příjmení*	Datum narození*	Místo TP*	Adresa pro doručování	E-mail	Telefonní číslo
Odeslat						

Náhradník

Jméno*	Příjmení*	Datum narození*	Místo TP*	Adresa pro doručování	E-mail	Telefonní číslo
Odeslat						

Moravská Nová Ves (souběh voleb), počet okrsků 2
Člen komise

Jméno*	Příjmení*	Datum narození*	Místo TP*	Adresa pro doručování	E-mail	Tel. číslo	Okrsek
Jan	Novák	23.6.1983	Břeclav 90210		Brandon@mail.cz		2
Zrušit							

Jméno*	Příjmení*	Datum narození*	Místo TP*	Adresa pro doručování	E-mail	Tel. číslo	Okrsek
Odeslat							

Náhradník

Jméno*	Příjmení*	Datum narození*	Místo TP*	Adresa pro doručování	E-mail	Tel. číslo	Okrsek
Jana	Nováková	23.6.1983	Břeclav 90210			123 123	2
Zrušit							

Jméno*	Příjmení*	Datum narození*	Místo TP*	Adresa pro doručování	E-mail	Tel. číslo	Okrsek
Odeslat							

Moravský Žižkov (Senát), počet okrsků 1
 ...

6.4.4 Evidence zájemců o členství v okrskových volebních komisích

Zavedení elektronického nástroje lze využít i dalším způsobem, který napomůže k snazšímu obsazování volných míst v komisích. Obce se často potýkají s nedostatkem členů komisí jmenovaných volebními stranami. Obcím proto lze nabídnout zásobárnu zájemců, kteří by se mohli do systému hlásit online po prokázání zaručené elektronické identity. Takto mohou do systému vstupovat například studenti, jimž bude informace o této možnosti zprostředkována Ministerstvem vnitra prostřednictvím vysokých škol.

Zájemce by uváděl toliko své identifikační údaje a preferovanou lokalitu působení.

Z těchto zájemců by poté vybíraly obce při doplňování členů komisí (přístup volebních stran se nejeví jako žádoucí proto, že systém nebude umět zohlednit, zda zájemce stojí o spolupráci právě s tou kterou volební stranou).

6.4.5 Práce obce s registrem členů OVK

Obec má vlastní přihlašovací údaje a přistupuje k údajům za svoje území. Prostředí se člení dle okrsků, pro každý okrsek je potřeba doplnit minimální počet členů OVK, datum, hodinu a místo konání prvního zasedání, později adresu a kontakt volební místnosti a uvádět se bude také informace o fyzické přístupnosti volební místnosti (poslední tři položky za účelem propsání do veřejné části systému).

A) Ověření existence nominovaných členů v ROB

Obec bude muset ověřit vůči ROB, zda nominovaní členové komisí skutečně existují. Samotné ověření může být zčásti automatické, podobně jako u registru kandidátů, avšak musí na ně navazovat případná komunikace se zmocněncem nebo jeho zástupcem, nebude-li nalezena shoda. Na základě reakce zmocněnce pak obec případně opraví údaje.

Aby se pro tuto proceduru vyšetřil dostatek času, bude zkrácena lhůta pro nominování členů okrskových volebních komisí o 6 dnů.

B) Kontrola duplicit

V systému bude nutné zabránit nominacím členů, kteří jsou v příslušném volebním obvodu zároveň kandidáty nebo zmocněnci (podrobnosti se liší dle druhu voleb – bude potřeba to sjednotit). Registr členů OVK se bude na pokyn starosty dotazovat registru kandidátů na shodu AIFO člena OVK a kandidáta a zmocněnce v daném volebním obvodu. V případě shody údajů nebude daný člen do komise akceptován. O této skutečnosti systém vyrozumí volební stranu elektronicky, zde již bez možnosti opravy.

Kontrolu duplicit pak bude systém provádět i u členů doplňovaných do komisí obcí.

C) Rozdělení nominovaných členů do komisí

Aby se zajistilo pokud možno rovnoměrné rozdělení členů nominovaných volebními stranami do komisí, nebude systém striktně lpět na tom, že u každého člena musí zmocněnec určit, do které komise jej nominuje. Volební strany mají k dispozici omezený počet lidí a často by docházelo k tomu, že ve víceokrskových obcích bude naplněno stranami prvních několik okrsků. Na druhou stranu je potřeba ctít právo volební strany určit si také cílovou komisi pro daného člena, a tedy mít možnost indikovat kýžený okrsek. Této indikaci se musí vyhovět.

V případě nominovaných osob, u nichž volební strana neurčila konkrétní okrsek, umožní systém ještě obci, aby údaj o okrsku doplnila podle svých potřeb. Systém obci nabídne seznam „volných“ nominovaných členů s uvedením jména, příjmení a volební strany. Obec zadá ručně číslo okrsku. V případě, že táž volební strana již komisi v daném okrsku obsadila, neumožní systém platné vložení tohoto údaje.

Členy, u kterých nebude indikace okrsku provedena volení stranou ani obcí, zařadí systém do OVK v obci automaticky takto:

1. Systém seřadí členy volebních stran pro danou obec za sebe (např. 3 členové za stranu XY, 2 členové za stranu XZ, 4 členové za stranu AB, 1 člen za stranu MN... - členů za stranu nikdy nebude více, než je v obci okrsků). Náhradníci se do pořadí nezapočítají, náhradník sdílí osud člena.
2. Z této řady systém postupně přiděluje členy do okrsků. Opakovaně prochází okrsky od 1 do X. Pokud narazí na člena z téže volební strany (zařazeného na základě indikace stranou, volební okrsek v tomto kole přidělování přeskočí).

D) Obsazení zbývajících míst v komisích

Po úplném rozdělení nominovaných členů do komisí se obci pro každý okrsek ukáže seznam nominantů s údaji o nominujících volebních stranách a kontaktními údaji a případně volné řádky na dopsání členů jmenovaných starostou. Vždy bude jeden volný řádek pro jmenování zapisovatele (u zapisovatele budou všechny kontaktní údaje povinné).

Pro účely obsazení volných míst v komisi bude starosta mít možnost ještě využít osob, které se přihlásily do zásobárny zájemců ve zvláštním modulu registru (viz výše).

E) Rozesílání pozvánek

Potvrzením okrsku se členové uloží a systém na pokyn starosty připraví pozvánky – při elektronickém doručování je také rovnou odešle. Člen komise dostane pozvánku do datové schránky nebo mailem z adresy informačního systému voleb, tedy nebude nutné elektronické podepisování starostou. Na disk se uloží dopisy s pozvánkami pro ty, komu je systém neposlal elektronicky (pdf, rozložení do obálky s okýnkem).

Zároveň se ve veřejné části systému objeví datum a místo konání prvního zasedání a starosta vyvěsí pozvánku na úřední desce. Tím se budou považovat pozvánky za doručené.

Pozvánky se budou podobně odesílat i v případě povolání náhradníka.

Obdobně lze systému užít i pro rozeslání pozvánky na školení OVK – podle technické novely zákona musí pozvánku ke školení stejným způsobem jako pozvánku na první zasedání obdržet předseda, místopředseda a zapisovatel (jejich účast na školení bude povinná). Starosta na základě oznámení pověřeného obecního úřadu vloží do systému pro příslušný okrsek datum, čas a místo konání školení. Systém vygeneruje a rozešle pozvánky.

Následně má starosta možnost členy editovat – pokud někdo odpadne a je potřeba jej nahradit. Popřípadě je-li nutné změnit kontaktní údaje. Starosta také může ze systému generovat seznamy členů OVK.

Co uvidí obec (starosta):

Volby do zastupitelstev obcí a do Senátu říjen 2022: Moravská Nová Ves

Okrsková volební komise, okrsek č. 1

Minimální počet členů	6	Potvrzeno
Volební místnost	Adresa	Potvrdit
	Telefon	Potvrdit

První zasedání	Místo	Datum	Čas	Potvrdit
Školení	Místo	Datum	Čas	Potvrdit

Volební strana	Jméno	Příjmení	Kontakt	Telefonní číslo	Funkce*	Potvrdit
AB	Jan	Novák	Mail			Potvrdit
JK	Anna	Další	DS	123 123 123		Potvrdit
XY	Nikola	Třetí	Dopis			Potvrdit

Jméno*	Příjmení*	Datum narození*	Místo TP*	Adresa pro doručování	E-mail	Telefonní číslo	Funkce*	Potvrdit
							Zapisovatel	Potvrdit
								Potvrdit

Odeslat nové pozvánky

Okrsková volební komise, okrsek č. 2

Minimální počet členů	6	Potvrzeno
Volební místnost	Adresa	Potvrdit
	Telefon	Potvrdit

První zasedání	Místo	Datum	Čas	Z předchozího	Potvrdit
Školení	Místo	Datum	Čas	Z předchozího	Potvrdit

Volební strana	Jméno	Příjmení	Kontakt	Telefonní číslo	Funkce*	Potvrdit
AB	Jan	První	Mail	234 234 234		Potvrdit
JK	Anna	Druhá	DS			Potvrdit
MN	Nikola	Poslední	Dopis			Potvrdit

Jméno*	Příjmení*	Datum narození*	Místo TP*	Adresa pro doručování	E-mail	Telefonní číslo	Funkce*	Potvrdit
							Zapisovatel	Potvrdit
								Potvrdit

Pozn.: Nominující strana by se zobrazila například po najetí kurzorem na jméno člena OVK. (Vzhledem k délkám názvů některých volebních stran není praktické tyto názvy zobrazovat trvale.)

Občan ve veřejné části bude moci dohledat adresu a kontakt do volební místnosti.

Lze uvažovat i o využití systému pro rozdělování prostředků ze státního rozpočtu na odměny členů OVK a pro samotné odměňování.

Modul odměn by měl jako vstup od MV sazby odměn. Vstup od obce by bylo vyplnění odsloužených hodin jednotlivými členy a údajů o účasti předsedy, místopředsedy a zapisovatele na povinném školení – systém by spočítal výši odměny každému členovi a vytvořil dávku pro export do účetního software. (Tato funkce může být jako nepovinná.)

Systém by mohl také zajišťovat zasílání metodických pokynů a informací volebních orgánů (resp. odkazů na tyto materiály) členům OVK.

Po uplynutí lhůt pro odměňování, resp. po odměnění a uzavření voleb za obec, spadnou údaje do historické databáze.

Poznámka: V případě souběhu voleb s místním či krajským referendem má právo nominovat člena do OVK také přípravný výbor pro referendum. Protože ten neprochází registrem kandidátů, jehož pomocí se vytvářejí přístupy volebních stran, bude člena za přípravný výbor na základě samostatné nominace doplňovat přímo starosta.

7. Nástroj ePetice

7.1 Co systém obsahuje

Nástroj ePetice bude státem garantovaná služba pro volební subjekty, jejichž kandidatura vyžaduje podle zákona podporu voličů formou petice (jde o nezávislé kandidáty na prezidenta republiky, senátora, člena zastupitelstva obce a o sdružení nezávislých kandidátů do zastupitelstev obcí).

System bude obsahovat

- identifikační údaje kandidátů, kteří si zde vytvoří uživatelský účet.
- identifikační údaje petentů, kteří na profilu kandidáta podpořili prokázáním své elektronické identity jeho kandidaturu.

7.2 Kdo bude mít přístup

Registrační úřady.

Volební strany – nezávislí kandidáti, zmocněnci sdružení nezávislých kandidátů.

Osoby, jimž přístup do registru jako svým zástupcům zřídí nezávislí kandidáti.

Petent – bude mít přístup pouze k veřejným údajům kandidáta a ke svým údajům při ověření před „podpisem“ petice.

7.3 Odkud bude systém čerpat data

NIA – podpora kandidáta petentem bude probíhat prokázáním elektronické identity elektronickým občanským průkazem nebo kombinací uživatelské jména, hesla a SMS (viz část 2 - Základní východiska, společná rozhraní a nástroje ISSV).

ROB – odtud budou čerpany identifikační údaje kandidáta i petentů.

ISEO – kvůli potřebě historických dat, pokud občan od podpisu petice změní jméno, příjmení nebo občanský průkaz.

7.4 Kam bude systém poskytovat data

Kandidát bude oprávněn stáhnout ze systému elektronický výstup pro účely kontroly duplicit s listinnou peticí.

Registrační úřad. Kandidát při podání kandidátní listiny v registru kandidátních listin nekládá obsah elektronické petice, ale soubor s odkazem na elektronickou petici, kterou si následně zobrazí přímo registrační úřad a případně stáhne ve formátu způsobilém pro automatickou kontrolu duplicit (bude nutné umožnit například ve volbě prezidenta kontrolu kontrolního vzorku složeného z údajů jak z elektronické tak listinné petice).

7.5 Jak to bude fungovat

Základním principem je uživatelská jednoduchost a vysoká věrohodnost podpisu elektronické petice na podporu nezávislého kandidáta.

To lze zajistit státem garantovaným portálem, kam se budou kandidáti registrovat přes CzechPOINT, a který bude pracovat s elektronickou identitou petentů a čerpat data z ROB a CIS.

7.5.1 Vytvoření profilu kandidáta

Kandidáti nebo sdružení nezávislých kandidátů, kteří hodlají sbírat podpisy na petici, si mohou vytvořit uživatelský profil v nástroji ePetice prostřednictvím CzechPOINT.

Kandidát (zmocněnec) prokáže CzechPOINT svoji identitu a zadá údaje, které jsou předepsané jako náležitosti petice pro ty které volby. Nad rámec údajů požadovaných na „petičním archu“ bude kandidát moci uvést odkaz na svoji vlastní webovou prezentaci.

Uživatelský profil se bude vytvářet vždy pro jednu konkrétní kandidaturu.

Tedy kandidát, který by chtěl sbírat podpisy na podporu kandidatury do Senátu a třeba ještě do zastupitelstva obce, bude muset mít profily dva. Oddělení profilů je důležité jednak kvůli zpoplatnění (viz níže), ale především pro jednoznačné a pro petenty i registrační úřady přehledné oddělení jednotlivých petic.

Okamžikem vytvoření profilu se na veřejném rozhraní nástroje ePetice zobrazí v nabídkách petic profil kandidáta s informacemi, které jsou zákonnými náležitostmi petičních archů. Každý může vstoupit do podpisové části profilu a splňuje-li zákonné podmínky (např. věk) vyjádřit zde svoji podporu.

Legislativní i technické řešení bude vyžadovat otázka časového úseku, v němž bude možné sbírat podpisy pro konkrétní volby. Lze to ponechat zcela bez úpravy a umožnit i krajní případy, kdy ještě před rokem 2023 (volba prezidenta) bude kandidát sbírat podpisy na volbu prezidenta v roce 2028. Identifikace voleb, k nimž se petice váže, bude součástí údajů „petičního archu“.

7.5.2 Podpis petice

Osoba, která hodlá podpořit konkrétního kandidáta, vstoupí do podpisové části jeho profilu, kde uvidí kromě údajů o kandidátovi také dosavadní počet „podpisů“ petice.

Tlačítkem „Podpořit kandidáta“ se dostane k možnosti prokázat svoji elektronickou identitu. Systém ověří, že petent splňuje podmínky pro podpis petice a že ji dosud nepodepsal. Při kladném výsledku zobrazí petentovi jeho identifikační údaje, které budou po dokončení podpisu dostupné kandidátovi. Petent následně bude mít možnost buď odmítnout podpis petice, nebo „podepsat“. O podpisu je zde řeč jen proto, že petice se „podepisují“. Nepůjde však v žádném případě o využití elektronického podpisu, ale pouze o právě popsany postup.

Podporu vyjádřenou kandidátovi již nebude moci vzít zpět.

7.5.3 Nakládání s osobními údaji petentů

Naznačené řešení je z hlediska ochrany osobních údajů k petentům poměrně šetrné. Jejich údaje jsou totiž shromažďovány v systému a přístupny toliko osobě s přístupem k uživatelskému účtu. Nespočívají v petičních stáncích na ulicích, nejsou převáženy ve stozích papíru z místa na místo.

Na první pohled se nabízí i možnost zcela skrýt před kandidátem osobní údaje petentů – systém sám zaručuje verifikaci petenta a vylučuje duplicitní podpisy. Je však nutné pamatovat na to, že kandidát bude souběžně sbírat podpisy i v listinné podobě. Měla by mu být tedy poskytnuta možnost porovnat obsah listinné a elektronické petice, protože nelze vyloučit, že petent podepíše petici jak na papíře, tak na internetu. Započíst však lze jen jeden petentův podpis. Je v zájmu kandidáta zjistit takové duplicity a podle toho také kvalifikovaně odhadnout, kolika platnými podpisy disponuje.

Proto bude výstup ze systému kandidátovi skýtat přehled o údajích petentů v podobném rozsahu, jaký je vyžadován na peticích listinných. Nástroj ePetice tyto údaje načerpá z ROB. (V případě voleb do zastupitelstev obcí i z informačního systému cizinců.)

Ke zvážení je však uvádění čísel elektronicky čitelných dokladů. Ve volbě prezidenta republiky kupříkladu zákon vyžaduje na listinné petici i číslo občanského průkazu nebo cestovního pasu. K identifikaci petenta v nástroji ePetice není tento údaj zapotřebí. Vzájemná kompatibilita elektronických a listinných petic však bude vyžadovat, aby nástroj ePetice nahrál z ROB také čísla elektronicky čitelných dokladů. Zřejmě by však byla potřeba čísla obou dokladů, neboť není zaručeno, že se petent u duplicitního podpisu listinné a elektronické petice prokáže tímž druhem dokladu (totéž se může stát u duplicitního podpisu listinné petice). Automatické zpřístupnění čísel obou dokladů kandidátovi se však již nejeví jako přiměřené zpracování osobních údajů. Pro kandidátovu potřebu bude postačovat jméno, příjmení, datum narození a adresa místa trvalého pobytu petenta.

Registračnímu úřadu však systém poskytne i číslo občanského průkazu petenta.

7.5.4 Zpoplatnění profilu kandidáta

Nástroj ePetice bude otevřenou službou občanům využitelnou kýmkoli, kdo třeba jen zvažuje, zda bude mít dostatečnou podporu pro kandidaturu. Aby se však zajistila určitá míra vážnosti úmyslu občana, který si zakládá uživatelský profil a chce sbírat podpisy na petici, a aby se pokryly náklady na provozování systému, bude založení profilu zpoplatněno. Správní poplatek by se vybíral na CzechPOINT při zřízení uživatelského účtu. Výše poplatku se bude lišit podle druhu voleb. Využití nástroje ePetice není podmínkou kandidatury a záleží zcela na kandidátovi, zda bude využívat službu ePetice, nebo se spolehne pouze na listinné petice. Navíc ve fázi sbírání podpisů na podporu kandidatury ještě nelze hovořit o výkonu volebního práva v přísném slova smyslu. Zpoplatnění užití nástroje ePetice tudíž není překážkou výkonu volebního práva ani svobodné politické soutěže.

Zpoplatnění je ospravedlněno také tím, že stát na sebe bere rizika plynoucí z faktického držení petice ve svém informačním systému (a tedy má odpovědnost třeba za případná narušení integrity dat).